

**Dispvtationvm De Censvris In Commvni,
Excommvnicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

Dispvtatio XXXIV. De secundo effectu interdicti, qui est diuinorum
officiorum prohibitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

funtura cum proprietate in materia, presertim pœnali. Ad alteram partem respondeo, etiam in illis casibus non incurri, propter ea quæ dixi supra tractando de suspensione de illo, qui suspensus in sua ordinatione statim in eadem actum ordinis exercet. Et quamvis sit nonnulla differentia, quia ibi suspenſio contrahitur in ipso actu susceptionis ordinis, hic autem interdictum supponitur ante susceptionem ordinis. & ideo maior ratio esse videtur contrahendi irregularitatem: Nihilominus in hoc videtur esse eadem ratio, quod illa moraliter non censetur ministratio in ordine suscep̄to, sed tantum indebita ordinis suscep̄to, nam aliud est tanquam accessoriū, quod nō reputatur actio distincta, neque magis punitur, quam ipsum principale quod comittitur. Presertim, quia etiam iura, quæ loquuntur de persona interdicta exercente officium ordinis, illis verbis loquuntur, quæ indicant ministerium illud debere esse moraliter distinctum ab ipsa ordinatione, ut patet ex illis verbis, *In suo officio ministrando sicut prius, & similibus.* Propter quæ censeo hanc partem esse probabilem, de qua iterum redibit sermo in disputatione sequenti.

²⁴ Præter has exceptiones, quæ ex parte sacramentorum notantur, ex parte personarum fieri solent aliae: nam religiosi, & moniales, qui generale interdictum non ferunt, excommunicantur ipso iure in Clementina 1. de Sententia excommunicationis, & in Clementina tercia specialiter excommunicantur fratres Minores, qui personas sui 3. ordinis tempore interdicti admittunt ad diuinam, & in Clementina secunda eodem titulo excommunicantur domini temporales, qui in terris suis cogunt aliquem ad diuinam facienda tempore interdicti. Hæc enim poena cum proportione applicanda est ad sacramentorum usum: nā illæ etiam, vt diximus, sub celebrazione diuinorum comprehenduntur: tamen, quia illa poena generalior est, in sequenti disputatione exactius declarabitur.

DISPUTATIO XXXIV.

De secundo effectu interdicti, qui est diuinorum officiorum prohibitio.

DE hoc effectu disputare non oportet, an sit, sed supponere, esse per se, & maxime proprium effectum interdicti, vt constat ex definitione interdicti, supra tradita: & ex omnibus iuribus, quæ de interdicto loquuntur, vt capit. *Sicivitas* capit. *Sisententia*, & capit. *Alma*, de Sententia excommunicationis in 6. capit. *Episcoporum*, de priuilegiis, in 6. capit. *Non est vobis*, de Sponsalib. Clementina prima, de sententia excommunicationis. Esta autem hic effectus communis omnibus interdictis cum proportione, nā, si sit generale loci, non solum in templis, vel oratofisi, sed etiam in domibus, viis, & viciniis agris, ac denique in tota illa terra, quæ generaliter interdictetur, habet hunc effectum respectu omnium hominum cuiuscumque loci, vel Diocesis, vt ex eisdem iuribus constat, & ex capit. *Licit*, & capit. *Vltime de Priuilegiis*, in 6. cum similibus. Si vero interdictum loci sit speciale, in illo definito loco habet cum proportione eun-

dem effectum. Denique, si personale sit, generale, & speciale, in persona, vel personis, idem cum proportione operatur respectu locorum omnium ex eisdem iuribus cum aliis, quæ de his interdictis in disputatione prima tractauimus. Hoc ergo supposito, tria præcipue, vel quatuor declaranda supervent. Primum, quæ diuina officia, præter sacramenta, & quis eorum usus interdicto prohibeantur. Secundo, quale peccatum sit violatio interdicti quoad hanc partem. Tertio, quæ poena sit ob eam rem ipso iure imposta.

SECTIO I.

An, & quomodo Missæ sacrificium per interdictum generale loci prohibeatur.

Nter diuina officia primum, ac precipuum locum tenet sacrificium Missæ: unde certum est usum huius sacrificij maxime interdicti per hanc censuram, vt constat ex citatis iuribus: ex quibus etiam intelligitur prohibitionem hanc non simpli-^{re interdictum}iter, sed cum moderatione sumendam esse, scilicet ne confuso more, & libertate fiat, sed modo à iure præscripto. Quod in singulis interdictis diverso modo, & ratione verum est: & ideo sigillatum explicandum.

Per interdictum ergo generale loci nunquam videtur fuisse omnino prohibitum Missæ sacrificium: *Sacrificium* quia cum viaticum nunquam sit morientibus de-^{tempus} negandum, semper oportet Eucharistia sacramen-^{re interdictum} tum saltem pro infirmis in Ecclesiis conseruare. Ex quo sit consequens, vt semper etiam potuerit congruenti tempore renouari: nam hæc veluti intrin-^{nunquam} seca, & necessaria connexione sese consequuntur,

D& primum pertinet ad animarum salutem, & observationem diuini præcepti: secundum autem ad debitam sacramentireverentiam spectat. Et ideo neutrum debuit, vel etiam potuit per interdictum simili-^{re interdictum}iter prohiberi. Cum ergo Eucharistia sacramen-^{nunquam}tum non nisi in sacrificio Missæ renouari posset, quia in solo illo confici potest, sic consequens, vt nec sacrificium Missæ fuerit omnino prohibitum, sed permissum saltem quantum ad hunc finem necessarium erat. Quia vero, seclusa dispositione juris positivi, hoc arbitrium erat pro ratione necessitatis, ideo, vt melior ordo seruaretur, statutum postea fuit in *C. Permissus* ^{de Sententia excommunicationis: vt} *c. Semel in hebdomada posset Missæ sacrificium dici excomm.*

Etempus

tempore interdicti in singulis Ecclesiis causa confi-^{re interdictum}ciendi Corpus Domini, quod decadentibus in po-^{nunquam}nitentia non negatur, cum circumstantiis, & conditionibus statim explicandis:

Postea vero propter magnam incommoda, quæ ex carentia tanti sacrificij sequebantur, hunc rigorem interdicti Ecclesia temperavit, & permisit, vt singu-^{ture antiq. q. 3} lis diebus in Ecclesiis, & monasteriis Missæ celebrentur, & ^{quid. concef. q. 4} alia dicantur diuina officia sicut prius: submissa tamen vo-^{tempus} ce, sanuis classis, excommunicatis, ac interdictis exclusis, *C. Alma* & campanis etiam non pulsatis. Quæ sunt verba capit. *mater de* ad diuersas circumstantias eadem habebantur in di-^{comm.} &to capit. *Permissus*. Et breuiter sum sigillatum ex-^{tempus} plianda.

Et ita primis dubitari potest, quid nomine Ecclesiarum hoc loco intelligendum sit: nam ex quo sub

Z 2 4 disiun-

548 Disp. XXXIV. De secundo effectu interdicti.

dissunctione ponitur Ecclesia vel monasteria, nomine Ecclesiarum non videntur intelligi omnia loca sacra, in quibus solet hoc sacram confici, alioqui non oportet monasteria specialiter adiungere. significari ergo videntur illa voce templo; quae sunt sub cura secularium clericorum, & auctoritate Episcopi publice sunt exposita, & approbata, ut in eis tam sacrificium, quam alia diuina officia celebrentur.

Dubium.

*Couarr.
Nomine Ec-
clesiarum,
comprehen-
duntur sa-
cello hospi-
tialium.*

Hinc vero oritur dubium, An extra huiusmodi Ecclesiis, vel monasteria licet Missa sacrificium eo tempore celebrare. Nam illa constitutio solum in his locis hoc permettere videretur, ut ex texu costat, & notarunt ibi aliqui interpretes, & sentit Couarruijs ibi secunda parte, §. 4. numero secundo. Ad dicitamen nomine Ecclesiarum comprehendunt etiam hospitalia in quibus est ficer locus auctoritate Episcopi approbat adhuc ministerium: tum quia ratio huius coēssioneis in illis maxime militat; tum etiam, quia in favorabilibus merito haec nomine Ecclesiarum comprehenduntur. Addit præterea ibi comprehendunt monasteria monialium: nam ex verbi manifestum est vocem monasteriorum, simpliciter dictam haec etiam comprehendere; nec essitas etiam in eis quodammodo maior est, ut possint sacrificio Missa interesse. Qui etiam aduerterit, sermonem esse de Ecclesiis, & monasteriis existentibus in loco generatio interdicto, quia illa moderatione non extenditur ad loca specialiter interdicta, ut infra videbimus.

*An dictio ca-
su nomine
Ecclesiarum
veniant pri-
uaria orato-
ria.
Conc.Trid.*

Opinie.

Queritur autem ulterius, an in priuatis oratoriis, que solent esse in communibus domibus, possint tempore interdicti Missa celebrari, praesertim nunc, quando talia oratoria esse debent ab ordinariis designata, & approbata iuxta Concilium Tridentinum, sej. 22. decreto de obseruandis in Missis celebratio-ne. Nam, quia materia fauorabilis est, videntur haec oratoria posse nomine Ecclesiarum comprehendendi, quia fauores ampliandi sunt. Nihilominus dictus author contrarium significat, quia solum ad monasteria monialium, & hospitalia facit ampliationem, alia loca tacite excludens. Praesertim, cum generali regulam statuat, extra loca ibi signata non posse diuina celebrari. Et potest hoc confirmari: tum quia, iuxta communem usum, non solent haec loca nomine Ecclesiarum intelligi, vnde Concilium Tridentinum citato loco, haec oratoria etiam ad diuinum tantum cultum dedicata, & ab ordinariis designata ab Ecclesiis conditum est: tum etiam, quia capit. Alma, præter Ecclesiis exprimens monasteria, satis significauit nolle permettere omnia loca, sed ea tantum, quae videntur æque digna, ut in hoc priuilegio æquiperantur, quod de priuatis oratoriis dicere non possumus.

*2. Opinio Et
ca. 27. num. 175. quatenus dicit: Quodiu iura permit-
tunt diuina officia cum hac moderatione, in Eccle-
sia, vel monasterio, non addere hanc particulam, vel
imitationem ad excludenda alia loca, sed potius ut
ampliationem, quia permitendo haec loca, in quibus
laici solent sacra audire, multo magis permittunt
alia loca, in quibus laici interesse non solent: nam
principalis, inquit, scopus prohibiti diuina officia
est, ne audiantur à laicis.*

Sed quidquid sit de aliis diminis officiis, de quibus infra dicemus, in Missa sacrificio, ratio illa non videntur locum habere. Primo, quia de illa verū non est, propter laicos principaliter fuisse prohibitum, ne ab eis audiretur: nam olim quæ erat prohibitum pro laicis, & clericis, & non solum prohibebatur audiiri, sed simpliciter fieri extra casum necessitatibus, supra explicatum. Cum ergo ius nouum solum permittat fieri in certis, ac determinatis locis, integra manet prohibitio quoad cetera loca. Secundo, quia nullus est locus aptus ad hoc sacrificium conficien-

A dum, in quo laici non possint & soleant assistere, & audire: ergo respectu huius sacrificij non videntur habere locum ille modus ampliationis: imo, quia omnis alius locus, præter Ecclesiam & monasteria, est iure communis quasi ineptus ad hoc ministerium, ideo illis tantum locis concessum videtur hoc prilegium.

Nihilominus hæc posterior opinio viris doctissimis probatur, & quoniam fauorabilis est, & favorem ampliat, mihi etiam probanda videtur. Vel descendendo, nomen Ecclesie amplissime sumptum (vix in favore fauoribili sumendum est) comprehendere omnia loca approbata ad Missa sacrificium perficendum. Vel dicendo (quod verisimiliter videtur) in eo textu nominatis esse Ecclesias, & monasteria, quia sunt frequentiora loca, in quibus diuina officia celebrari solent: non vero ut ad illa sola concessio limitaretur. Nam primaria illius legis intentio non fuit his locis nominatis prilegium concedere, sed sacrificium ipsum permettere sicut prius cum conditionibus ibi positis: ergo vbiicumque antea fieri poterat, potest etiam nunc illis conditionibus servatus.

Secundo expendenda est absolute permissione celebrandi Missarum solennia cum illa adiectione, sicut prius, nam hic duo colliguntur. Vnum est, non solum esse licitum singulis diebus in singulis diebus Ecclesie semel sacrificare, sed etiam toties, quoties alii diebus fieri solebat, atque adeo omnes sacerdotes, alias non prohibitos, seu personaliter interdictos postea eo tempore cum dictis circumstantiis in talibus locis sacrificare. Quicunque in textu hoc expresse non declaretur, sed indeinde dicatur, quod licet in Ecclesie singulis diebus Missarum solennia celebrare: tamen hoc ipso quod haec concessio non limitatur, omnibus indifferenter conceditur & addendo, sicut prius, hoc amplius, & evidenter declaratur.

Vnde colligitur omnes, quo scumque clericos, siue illius loci, siue alterius, quia ibi inueniantur, posse tempore interdicti sacrificia ibi facere sicut prius, ut patet ex Nauarro cap. 27. numero 174. cum aliis, quos citat, & ex Couarruijs cap. Alma parte secunda, §. 4. numero quarto, qui excipit clericos coniugatos, qui quoad noctanquam laici repuratur, de quo paulo inferius dicitur. Aliud quod colligitur est quodcumque Missa officium posse tempore celebrari, quod supra animaduertit Couarruijs, numero tertio, contra quodam Canonistas, qui dixerunt, tantum licere dicere Missam diei, quorū sententia improbabilest, quia illa limitatio in textu non habet fundamenti, & exabsoluta concessione, & adiectione illius particula, sicut prius, contrarium potius colligitur: & ita communius sentiunt Doctores, quos ibidem Couarruijs refert. Addi etiam posset, ex his verbis colligi omnem solennitatem huius sacrificij in Ecclesia vi-tatam licetam esse tempore interdicti, præter eas quatuor conditions, quæ ibidem adiunguntur. Nam cum prius fiat generalis concessio, & postea addantur quatuor illæ limitationes, per illasmet declaratum est, quod alia omnia generalissimam esse concessionem: nam exceptio, ut aiunt, firmat regulam in contrarium. Sed hoc habet difficultatem inferius tractandam.

*Conditiones seruande in sacro faciendo in predicto
casu.*

Tertio expendenda est particula, *Submissa voce*, per quam excluditur, ne Missa solenni cantu dicatur. Et quia finis huius circumstantie est, ut diuina officia extra Ecclesiam, atque adeo a personis prohibitis audiiri non possint: ideo ea vocis submissio tenenda erit, quæ ad hunc finem necessaria fuerit, vt.

Sect. I. De sacrificii Missæ prohibitione.

549

*E*cce, ut ibi communiter aduertitur, & sumitur ex capitul. *Quod in te, de Pœnitentiis, & remissionibus ibi, Et voce ita demissa, quod exterius audiri non posset.* Non ergo prohibetur, quin Missa officium tam alta voce proferri possit, ut & a ministris, & ab aliis, qui intra Ecclesiæ legitime assilunt audiri possit, & in hoc omnes etiam conueniunt, neque aliqua occurrit difficultas.

12. Vnde ianuæ clausis stat. *Cle de feni. tunc.* *Non tam enquiritur ita ita fin obserata ne ab extor. us aperte nequente.* *Aduer. boſtariū laudabileſ, don tamē pectariū.* *Omnes in. nua predicio tempore claus. danda.*

Quarto notanda est secunda conditio scilicet, *Ianuæ clausis.* Circa quam primo aduerti potest, finem huius circumstantiæ esse ne orationes, aut alia diuinæ officia exterius audiantur, quod facile contingere posset si anuæ essent aperæ, quantumuis Missa submissa voce diceretur, loquendo regulariter & prout communiter dici solet. Deinde, ne Missæ sacrificium, & alia ecclesiastica ceremoniaæ exstinentibus extra Ecclesiæ, atque adeo a personis prohibitis videri possint. Vnde necesse est ut ianuæ integræ sint, ita ut & auditum, & visum impedire possint. Vnde in Clementina 1. de sententia excommunicationis, grauiter reprehenduntur, qui Ecclesiæ ianuæ latenter perforatis, aut in eis factis fenestrulis interdictum violare presumunt. Tertius finis huius circumstantiæ esse potest, ne persona prohibita ingredi valeant: ad hunc autem finem videtur necessarium, ut ianuæ ita sint interius clausæ, ut exterius aperiri non possint: quod tamen neque est in visu, neque in texu exprimitur. Sed sufficere censetur, quod portæ ita iunctæ sint, ut & visum, & auditum, & transitum impediant, nisi aperiantur, quamvis non sint ita obseratae, ut volenti ingredi resistant: hoc enim etiam magnum esset incommode, cum multi de populo facultatem habent ingrediendi. Solet autem in nonnullis Ecclesiæ ostiariis ad ianuam adhiberi, qui ingredientes admoneat, & prohibitos, seu facultatem non habentes repellat, quam prouidentiam censeo esse laudabilem, non tamen in præcepto, quia nullibi illud inuenio, neque ex natura rei sequitur ex aliis, quæ præcepta sunt: Quia generalis admonitio, & denuntiatio interdicti, per se loquendo, sufficit, & ipsæ ianuæ clausæ per se significant, & admonent ne ingrediantur, qui facultatem non habent. Quod si aliquis prohibitus, nihilominus ingressus fuerit, latè erit illum expellere cum primum in Dnotitiam ministrorum deuenerit, neque ad maiorem diligentiam, moraliter loquendo, tenetur.

Aduertendum præterea est, si templum plures portas habeat, non satis esse unam, vel aliam etiam principalem claudere, sed necesse est omnes: tum quia ad prædictos fines id necessarium est: tum etiam, quia propterea dicitur in texu, *Ianuæ clausis.* Quæ locutio pluralis aquila let vniuersali, maxime cum includat virtute hanc negationem, non aperia Ecclesiæ ianuæ. Interdum vero solet Ecclesia, præsertim in monasteriis, hospitabilibus, vel etiam in cathedralibus, vel aliis similibus templis, præter easianuas quæ sunt in vijs publicis, habere aliquam ad interius claustrum, de qua dubitari potest, an necesse sit illam etiam claudi. Namilla castare videret omnes rationes & fines huius circumstantiæ: præsertim, quia satis videret illa porta esse clausa muris, & portis ipsius claustris, quibus ipsa concluditur. In contrarium vero obstat generali verba legis, quæ magis attendenda videantur; quam finis legis. Eo vel maxime, quod sepe intra claustrum ingredi possunt personæ, quibus licitum non est sacris interesse. Vnde hanc regulam censeo esse seruandam, nimurum quod si claustrum ita sit posse Ecclesiæ contentum, ut ad illud non patet aditus, nisi per Ecclesiæ ianuas, itatis censeatur clausa Ecclesia, si ianuæ, quæ publicas vias respiciunt clausæ sint: Quando vero aliunde patet aditus ad ipsum claustrum, qui aditus tempore interdicti non solet

A esse specialiter impeditus, tunc necesse est, ut ianuæ etiam, quæ claustrum respiciunt clausæ sint quia ratione finis, & ratione verborum legis comprehenduntur.

Etad eundem modum respöndendum est, si quis interroget, an licet in Capella Ecclesiæ Missam diligenter apertis Ecclesiæ ianuis, porta vero ipius Capelli clausa: Nam si ita Capella occludatur, ut nec possint Missæ exterioris audiri, id satis est: quia & ad finem legis hoc sufficit, & in verbis eius nihil est, quod cogat ad id intelligendum de ianuis totius Ecclesiæ: sed (respectu) illius loci, vbi sit sacrificium, vel diuinum officium. Imo addunt aliqui, si locus Capelli ita sit remotus, ut nullum sit morale periculum, ut alio posse audiri, vel videri Missa etiam si ianuæ aperta sint, tum necessarium non esse eas claudere. Quod videtur à simili posse sumi ex Nauarro numero 174. ut infra videbimus. Et ratio esse potest, quia tunc cessat finis legis. Sed hoc ergo non probo, quia illud est accidentarium, & semper necesse est verba legis tenere, & seruare in aliquo probabili sensu: nam cessante fine legis in particulari, non statim cessat obligatio legis. Ut non liceret tempore interdicti Missam dicere solenni cantu, etiam si esset Ecclesia ita remota à populo, ut nullum esset periculum quod ab externis audiri posset: ac denique quia nunquam potest esse ita certum, nullum esse tale periculum, ut ob eam rem huius præcepti obligatio cessare iudicetur. Clausæ ergo debent esse ianuæ, vel proximæ, vel remote, prout moraliter ac prudenter satis existimetur.

14. Vir. licet in cere apertis Ecclesiæ ianuis, porta vero ipius Capelli clausa.

Excluditur querundam opinio.

Tertia conditio, ut campana non pulsatur.

Quinto notanda est alia conditio requisita, scilicet ut sacrificium fiat sine pulsatione campanarum. Quod in primis intelligitur de pulsatione, quæ Missam antecedit, & publice fit ad populum conuocandum, ut omnes intelligunt, & visus probat. Eiusque ratio primaria videtur esse, quia cum communis populus ad talia officia admittendus non sit, nec etiam est vocandus illo publico ligno, quo vocari solitus est. Atque ex hac ratione confirmatur dicta in superiori puncto: ideo enim non vocatur populus, quia admitti non debet: ergo signum est ex vi huius capituli non concedi populo ut interesse possit. Nam si soli excommunicati, & interdicti, excludendi essent, nihil esset cur campanæ non essent pulsatae: nam excommunicati & interdicti pauci sunt, & eorum impedimentum est satis natum, & constat eos non vocari, quamvis signum publicum detur, ut constat aperte quando illi soli sunt excommunicati & interdicti absque interdictione loci. Deinde ex eadem ratione intelligimus sub appellatione campanarum comprehendendi quodlibet signum publicum, quo solem ad celebratio-tem diuinorum populi contocari. Quia vbi est eadem ratio, eadem videtur esse iuris dispositio, valde enim materialis est, quod signum detur per cymbalum, vel per tubam, vel voce præconis, quæ campanis æquiperatur in Clementina 2. de sententia excommunicationis, quia conuocatio & significatio est eadem.

Quid nomi. ne campana- rū intelligi- tur?

Clem. 2. de sent. excom-

Aliqui tamen hoc ita extendunt, ut dicant, nullum esse dandum publicum signum, quo populo constet, diuina tunc esse facienda. Verutamen si tale signum non sit campanæ, in specie prohibitum est, & alioquin ex more & visu constet non dari ad conuocandum populum, sed solum ad admonendum clericum, quod iam sit hora, in qua diuina sunt celebranda modo iure permisso, non video illud esse eadem.

Prædicta pro- hibitione non extenditur nisi ad signa campanæ;

bis

hic prohibitum, quia neque verba, neque ratio textus tali signo accommodantur. Imo video in gravissimis Ecclesiis, in quibus virtus & timorati, & valde docti congregantur, hanc consuetudinem obseruari. Neque immerito: nam Canonici, & alii beneficiati Ecclesiarum non solum possunt, sed etiam debent diuinis officiis interesse tempore interdicti, aliquo distributionibus quotidianis priuandi sunt, & que ac in tempore non interdicti, ut statuunt in dicto capitulo Alma, ergo merito possunt in Ecclesiis instauri specialia signa illi temporis accommodata, quibus clerici admoneantur. Nihilque refert, quod populus intelligat tunc diuina celebrari: tum quia hoc non est prohibitum: tum etiam, quia dum id intelligit per signum speciale, verbigracia, alicuius tubae, & non per communem signum campanae, simul intelligit ex vi talis signi populum non vocari, sed potius excludi, nisi priuilegium habeat.

¹⁷ Ex predicta etiam ratione constat, quod notauit
Quis campa-
nias dicto §. quarto, numero quinto, vsim
narum vissu campanarum non esse simpliciter prohibitum tem-
pore interdicti, sed solum illum, qui est ad conuocandum populum ad diuinam officia, non vero ad concionem, verbigratia, salutationem Angelicam, significandas horas diei, & similia: quia non est illa pulsatio per se prohibita, sed solum ut circumstan-
tia diuinam officij.

Sed quid, si detur signum quasi vacuum & sine

¹⁸ An violetum
interdictum
campanae
pulsen-
tia
ce-
bre-
natur.

Calder.
Nauarr.
Syluest.

re, nimirum quia pulsantur campanae illis horis, in quibus diuina celebrari solent, quamus ibi celebra-
brandia non sint: solent enim, verbigratia, in aliquibus Ecclesiis vel monasteriis pulsari campanae ad Matutinum, vel etiam ad Missam, quamvis non di-
cantur, tunc enim non videatur talis pulsatio prohibita, quia reuera non est circumspectio celebra-
tionis, nec etiam est verum signum sed apprens. Nihilominus aliqui existimant hoc etiam esse prohibitum, ut videatur licet in Calderino tractat de Interdicto, parte prima. Indicant etiam Nauarrus, numero 177, & Syluester Interdictum §. numero 7, quatenus dicunt, interdicti tempore nullo modo licere pulsare campanas pro signo celebrationis diuinorum officiorum. Quia sententia erit vera ratione scandali, quia populus per hoc intelligit interdictum illo modo violari: per se autem ac formaliter talis actio non videtur contra legem interdicti: quia interdictum, ut dicebam, non prohibet per se pulsationem campanarum, sed prohibet celebracionem diuinorum cum pulsatione campanarum; ibi autem non sit celebratio diuinorum. Tum etiam quia signum campanae datum ad res non sacras, non est prohibitum: ergo nec datum ad res non veras, sed tantum fictas, & apparentes. Denique (quod ponderandum videtur) si quis tempore interdicti faceret pulsari campanam ad Missam publice facienda, & animo illam dicendi: si postea mutaret animum & illam non diceret, quamvis peccasset grauiter mente, non tamquam confessor exterior transgressor interdicti, simpliciter & absolute, neque incurrit censuram latam contra huiusmodi transgressionem interdicti: ergo pulsatio per se sola non sufficit ad hanc transgressionem proprie ac formaliter loquendo; quamvis sufficere posset ad culpam grauem ratione scandali.

¹⁹ Quid de pul-
satione par-
ue campanae
in Missa.

Calder.
Nauarr.

Tandem inquiri potest in hoc punto, an per hanc particulam sit prohibitus vissus seu signum parvae campanae, quod in Missa dari solet: nam in illo cessat ratio huius prohibitionis: quia illud signum non datur ad conuocandum populum, sed ad excitandum mentes audientium, ut sacrificio attentius assistant, & adorent Corpus & Sanguinem Domini, qui finis honestus videtur etiam tempore interdicti. Nihilominus omnes auctores docent hoc etiam esse prohibitum, ut Calderinus, Couarruuias

A & Nauarrus supra, aliique summista. Nam in textu ^{Nauarr.} dicitur, Campana etiam non pulsari, quia locutio univerali negatiæ equivalet. Ratio vero est, quia vel haec etiam parvula campanæ, regulariter loquendo, facile exterius audiuntur, & ita per eas etiam conuocant alii; vel certe non est illa ratio adequate, quin etiam prohibeantur haec propter aliquam solennitatem tollendam. Quod a similis colligere licet ex capit. Quod in te, de Poenitent. & remiss. vbi organa, & alia signa solennitatis, vel iustitia prohibentur. Vnde, licet in illis conditionibus de hoc non fiat expressum: tamen in hoc verbo, & multo magis in illo, submissa voce, sufficienter continetur.

B Quartu conditio, ut interdicti personaliter, & qui interdicto causam dederunt, exclu-
danur.

²⁰ S Extu additur, Excommunicatio, & interdictu exclusio. Et quidem prior pars, quæ ad excommunicatos spectat, non est huius loci propria, quia non solum interdicti tempore, sed quolibet alio diuinis officiis, & praesertim à sacrificio Missæ excludendi sunt, iuxta superius dicta in propria materia. Posterior autem pars intelligitur de omnibus personaliter interdictis, sub quibus comprehenduntur etiam personæ, quæ interdicto generali causam dederunt, & quæ ad perpetrandum delictum, cuius occasione interdictum latum fuit, concilium, auxilium, vel sa-
uorem præbuerunt, vt dicitur in c. Licei, de Priuile-
giis in 6. nam illa virtute, seu consequente etiam personaliter interdicta per ipsum interdictum locale, ut supra diximus.

Dubium vero graue hic occurrit, an debeant excludi omnes laici, qui interdicti & excommunicati non sint: nam ex predictis verbis colliguntur, omnes non excommunicatos vel interdictos, cuius-
cunque conditionis sint, excludendos non esse: quia exceptio firmat regulam in contrarium: sed huc Pô. terdictus solum exprimit excommunicatos & interdictos ergo admittit omnes alios. Præterea, ut supra expeditabamus, concedit facultatem abolutam offerendi sacrificium sicut prius, solumque hoc limitat illa quatuor conditionibus apostolis, sed quamvis laici non interdicti vel excommunicati ad sint, omnes illæ conditiones seruari poterunt: ergo sicut prius, sibi facere sacrificium præsentibus laicis, etiam nunc licet seruatis predictis conditionibus. Denique ratio illius moderationis in eo expressa, felicitate, indeuentio populi crescat, videatur hanc ampliationem postulare: alioqui eadem occasio indeuentio populi remaneret. Et hanc sententiam videatur probare Frederic. conf. 70.

Nihilominus contraria sententia & autoritate & consuetudine est communiter recepta, ut videatur in omnibus interpretibus capituli, Alma, vbi Couarruuias par. 2, §. 4, n. 4. & in Calderino, Antonino & in aliis in tractibus de interdicto, & Summi verb. Interdictum, Nauarr. n. 173. Et videatur haec sententia declarata à Bonifacio VIII, qui auctor fuit cap. Alma, in cap. Licei, de Priuileg. in 6. vbi sic inquit. Licet vobis concessum existat, vt interdicti tempore ianuam clausis, excommunicatio, & interdictus exclusus, voce submissa diuina celebrare possitis, ad ea tamen aliquos etiam si aliunde venerint, nisi super hoc priuilegii existant, recipere nulla ratione debitis.

Sed hic textus, licet communiter ad hoc allegatur, tanquam omnino clarus, non caret difficultate, quia aliud est agere de priuilegio concessio personis in particulari, vel in communione alicui religioni, aliud vero de communione iure moderante locale interdictum & effectus eius limitante. Nam cap. Licei, loquitur in priori specie, ut ex verbis eius constat, & ex titulo sub quo continetur, & in illa habet eius de-

²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹

Sect. I. De sacrificii Missæ prohibitione.

551

cisio euidentem rationem : nam priuilegium vni concessum, alteri non prodest, neque extenditur ultra verba eius. Et ideo quamvis mihi factum sit priuilegium faciendi sacrum in loco interdicto, nō ideo mihi concessum est aliquem ad sacrum audiendum admittere, qui alias phibitus erat. Quia hoc est valde diuersum, nec in alio formaliter aut virute continetur : nes ego possum alteri priuilegium meum communicare. At vero nos nunc non agimus de priuilegio personali, sed de lege moderante effectum in interdicti localis, qualis fuit constitutio e. Alma, per quod non fuere personæ aliquæ priuilegiatae, sed locus ipse habilis factus est, vt in eo fierent sacrificia sicut prius seruatissimum illis quatuor conditionibus: ergo, cum laici non essent ante prohibiti audire sacrum in tali loco, nisi in quancum ipse locus, quasi inhabilis sebar ad tale interdictum, ablatam habilitatem per hanc legem, omnes fruenter beneficio eius.

Et confirmatur à simili : nam sistendo in terminis, c. Licit, non solum laici verum etiam clericis non priuilegiati aliunde venientes non poterunt admitti ad celebranda ibi diuina: quia in eis procedit eadē ratio, nimurum, quod priuilegium alii factum non extendit ad extraneos. At vero iuxta capit. Alma, omnes clerici etiam extranei admitti possunt in quacumque Ecclesia, vt supra dictum est: quia ibi non conceditur priuilegium personis, sed in ipso loco sit quedam interdicti moderatione: ergo ex dict. capit. Licit, non sumitur effacax argumentum. Quidam difficultatem videbat ibi sensisse Glossa verb. Exclusi, Vbi in primis rationem illius decretalis fundat solum in hoc, quod vnius priuilegii alteri non prodest. & postea dubitat quem vsum habeat nunc illa decretalis, cum de iure communii licet illo modo celebrare tempore interdicti, & respondeat, non obstante iure communii, posse interdum, saltē auctoritate Papæ, poni interdictum prohibens celebracionem etiam secundum illam formam iuris communis, & tunc si aliqui ex priuilegio nihilominus celebrant, non possent alios admittere, & tunc habere locum deciso illius c. Licit.

Solit præterea citari texus in Clement. 2. de Sæc. excommunicat. vbi Papa excommunicat eos, qui ad diuinam audiendam vocat tempore interdicti, non solum excommunicatos, & interdictos, sed etiam alios, ut patet ex illis Verbis: Aut qui modo predicto ad officia eadem audienda aliquos excommunicationis, præseriunt, vel interdicti ligatos sententia evocare presumperint. Expendenda est enim illa particula præseriunt, ampliat enim ad alios præter ibi nominatos: ergo signum est alii etiam non ligatis excommunicatione, vel interdicto non licere interessi diuinis tempore interdicti generalis: nam si liceret eis, non excommunicarentur alii, qui eos euocarent. Minus autem efficac est hoc probatio, quam precedens, quia ponderata non est illa dictio, predicto modo. Modus autem evocationis superius narratus fuerat, quod quidam nobiles in suis terris Ecclesiastico interdicto suppositis Missas, & alia diuinæ officia publice, & solemniter faciebant celebrare, ad officia eadem celebranda nunchos; nunc illos vocantes, & subditur, Hisque non contenti excessibus per campanarum non solam pulsationem, sed & voce preconia populos ut ad audiendas Missas huiusmodi veniant, faciant etiæ. Vnde constat non quomodoenque vocantes, sed illis modis publicis, scilicet, voce preconia, & pulsatione campanarum: nec ad quascunque Missas sed ad huiusmodi, id est, publice & solenniter dicas vocantes excommunicati. Quapropter qui nunc vocare laicum non priuilegiatum, alio modo rogando, vel inducendo illum ad Missam audiendam, quæ modo à iure præscripto dicitur, sine dubio non incurret illam excommunicationem, è contrario vero, qui modo prædicto, & ad Missas di-

A eo modo publico & solenni celebrazas audiendas vocaret homines etiam priuilegiatos, immo etiā Clericos, illam excommunicationem incurret: quia a geret contra illam prohibitionem, quæ non respicit qualitatem, vt sic dicam, vel conditionem personarum quæ vocantur, sed modum vocationis & terminum: nam utique est in contemptum interdicti, & contra formam à iure præscriptam. Ex illo ergo texu nullo modo colligi potest, illicitum esse laicis audire Missam tempore interdicti, quæ iuxta formam iuris dicitur; quia inde etiam non colligitur, esse illicitum vocare priuatum & secreto laicum ad huiusmodi Missam audiendam, nam ibi propter hoc non est excommunicatione lata, ut ostensum est.

B Alter probatur hæc sententia, quia, si hoc liceret laicis, non indigerent priuilegio, vt interesse posset sacrificio tempore interdicti celebrato: Vt autem probat indigere priuilegio: nam communiter conceditur & postulatur: ergo signum est hoc ei non licere. Hæc vero probatio pertinet ad factum, non vero offendit ius, quo hoc prohibeatur, & factum illud potest interdum procedere ex scrupulo, vel dubitatione, ut priuilegio obtento maior sit securitas: & ideo in aliis etiam materis argumētum illud non est efficax.

C His vero non obstantibus communis sententia omnino retinenda est. Primo ac præcipue, quia hic videtur esse communis sensus Ecclesiaz: vt ostendit consuetudo, quæ est optima legū interpres. Secundo id aperte supponitur in Clement. 3. de Sent. ex commun. vbi in primis narratur factum, nimurum quod fratres minores tempore interdicti ad diuinæ officiæ audienda admitebant fratres & sorores sui tertij ordinis, alias vero personas excludebant, ex quo nascebat scandalum: Et deinde præcipitur sub excommunicatione eisdem minoribus, vñ huiusmodi homines tertij ordinis non admittant, etiā si ad hoc, vel ipsi, vel illi priuilegium habeant. Ex quo in primis constat ibi non esse sermonem de excommunicatione vel interdictis, sed de quibuscumque laicis non priuilegiatis, tum quia alias nullum esse scandalum, quod excommunicati & interdicti cicerentur, & non alij: tum etiam, quia Papa supponit, posse habere priuilegium ad diuinam audiendam, quod excommunicatis, vel interdictis non datur. Deinde clarum est ex hoc texu, approbare Pontificem quod alij laici eiciantur, quandoquidem ad tollendum scandalum, quod ex illa differētia personarum oriebatur, non mandat alios extraneos admitti, sed potius præcipit eos etiam repellere, qui quodammodo proprii videbantur, & quod mirum est, ut ibi Glossa notat, etiam si priuilegium habeat, per quod possint in aliis Ecclesias admitti non vult eis prodesse pro Ecclesis ipsorum minorum ob scandalum vitandum. Ergo manifeste ibi supponitur hoc esse p̄hibitum laicis, & in particulari & pro talibus Ecclesiis prohibetur, iis qui de tertio ordine dicuntur. Supponitur etiam priuilegium esse ad hoc necessarium, & quod illud sit in sua vi, id est, à Pontifice non reuocatum, vel coarctatum. Atque hoc modo tertium etiam argumentum supra factum ex priuilegio efficac est, quando alias ex iure colligitur tale priuilegium esse simpliciter necessarium. Et hoc etiam modo potest induci dictum capitulo, Licet. C. Licit. Nam ibi etiam supponitur huiusmodi priuilegium ponitne esse necessarium.

D Quod autem in obiectione supra facta supposebatur, ibi esse sermonem de personali priuilegio concessio celebrantibus Missam, certum non est, nā prima obiectio, verba Pontificis sunt, Licet vobis concessum existat. Atque intelligi possunt de concessione ab eodem Pontifice facta per capit. Alma: quæ exigitur tandem generali priuilegium respectu iuris antiquioris, & ideo potius sub illo titulo collocari. Quam expositionem probabilem putat Glossa ibi verb. Exclusis.

24
Confirmatio
zur codem
obligatio.

Sluff.

25
Clem. 2. de
sent. excom.

Obiectio
zur fun-
mentum.

Clem. 2. de
sent. excom.

Clem.
Calisto.
D. Ansel.
Nasum.

Ca. Litt. 6.

Priuilegio.

7

Obiectio
zur fun-
mentum.

7

Obiectio
zur fun-<

Disp. XXXIV. De secundo effectu interdicti.

Exclusis, quamvis prius verb. *Exclusis*, oppositū sup-
ponuerit: Et non nihil fauet consonantia verborum
veriusque texrus: nam in uno dicitur, *Licet vobis con-*
cessum sit, in alio vero dicitur, Concedimus quod tempo-
re interdicti, &c. Ad hō vero vltiorius, quacumque ra-
tione intelligatur illa concessio cap. *Licet*, vrgens in-
de sumi argumentum. Nam in dicto cap. *Alma*, neq;
sit absoluta moderatio interdicti respectu loci, vt in
eadem obiectione supponebamus: neque fit vla-
concessio respectu audienciarum, sed solum respectu
celebrantium, seu dicentium diuina officia, vt patet
ex illis verbis. *Adiecum propterea, quod singulis diebus*
in Ecclesiis, & monasteriis Missa celebrarentur, & alia dicantur
diuina officia, sius prius. Ergo, seruata proporcione,
declaratio c. *Licet*, optime cadit in concessionem
c. *Alma*, quod scilicet laici ex vi illius textus admittendi
non sunt, quandoquidem nulla ibi facta est il-
lis concessio.

Ad obiectiōnē autem, quā videbatur difficultas
quid eadem ratione non essent admittendi clerici
aliunde venientes, quia iuxta tenorem cap. *Licet*, ad-
mittendi non sunt. Respondetur, siuecam nar-
rationem cap. *Licet*, referri ad concessionem capit.
Alma, negandum esse assumptum: si vero dicamus
esse sermonem de concessione per speciale priuile-
gium aliquibus personis, vel alicui congregatiōni
facta, neganda est consequentia. In cap. enim, *Licet*,
(iuxta hanc expositionem) sermo est de speciali pri-
uilegio quibusdam personis concessio, quod ad alias
extendi non potest. At vero in cap. *Alma*, sermo est
de concessione facta toti ordinis clericali, vt supra
ponderatum est. Et ideo nihil refert quod clerici
 sint alterius loci, seu diocesis: nam omnibus con-
cessum est, vt possint in loco interdicto celebrare,
iuxta formam cap. *Alma*.

Vnde ad aliam rationē in principio posita-
m respondetur primo, argumentum illud, quod est à
contrario sensu non semper esse validum, quando
aliud ex iure colligitur, vt est in præsenti. Dico au-
tem illa verba, *Excommunicati & interdicti exclusi*,
posita esse præcipue propter clericos, & alias priuile-
giatos, quibus neque ordo, nec priuilegium suffi-
cit, vt interesse possint, si ipsi interdicti sint. Eti-
deo nō recte infertur, omnes laicos, cœsura non im-
peditus interesse posse, cum illa expressio non sit
posita propter solos laicos. Ad aliam vero partem,
quod ibi facta est concessio generalis celebrandi sic-
ut prius, adiunctis foliis quatuor conditionibus. Re-
spondetur, id esse accidentarium: nam, per se lo-
quendo, ipsi sunt ministri, ipsique generaliter con-
ceditur, vt facere diuina possint: ergo multo magis
vt assisterant, vnde cum duobus modis possit
participari sacrificium Missæ, scilicet, ministrando,
vel tantum assistendo: prior prohibitus non est ex
vi interdicti, seruatis circumstantiis iuriis, & sub illo
comprehendimus non tantum sacerdotis obla-
tionem, sed etiam omne ministerium, quod ex
officio conuenit clericis: & haec ratione ipsi exclusi
non sunt. Posterior autem modus assisteri tantum
est, simpliciter prohibitus, & ideo excluduntur loci
per se loquendo.

Dico autem, per se, primo quidem ad excluden-
Laicus potest dum casum necessitatis: nā, si fæcerdos velit facere
in necessitate sacram tempore interdicti, & neminem habeat,

A qui ministret nisi laicum, poterit illo vti ad talem mi-
nisterium & ipse poterit sine culpa assistere, dum modo alias inhabilis non sit, id est, excommunicata, aut interdictus, seu causam dederit interdicto. Atque hæc est communis sententia in dicto capitulo. *Alma*, vbi Couarruias dict. numero 5. & Nauarrus Couar. num. 81. Et ratio est, quia licet hoc non sit concessum laico ratione sui, est tamen concessum ratione laicorum: Nam cū huic concessum sit sacrificare, consequenter conceditur adiutoriorum illud, quod iuxta communem vsum Ecclesiae moraliter necessarium est.

Dixi etiam, per se, ad excludenda priuilegia, ratione quorum sepe possunt laici aliſtare: & ideo hæc exceptio in ipsi iuribus additur. Declaraturq; in dicto c. *Licet*, de Priuilegiis per priuilegium concessum singulari persona ad audiendam Missam tempore interdicti, admitti posse cum ea familiares domesticos eius; qui eam comitantur. Vbi ponde- randa est illa particula, Cum ea: nam solum hoc ex- tenditur ad ipsos proprios ministerium, quod exhibent priuilegiatae personæ, comitando & honorando illam, vnde si huiusmodi familiares per se & se paratim eant ad diuinam non sunt admittendi, vto- mines ibi notant. Et ob eandem rem additur in eodem cap. *Licet*, quando priuilegium concessum est collegio, seu communitati, tunc huiusmodi familiares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi
comitando
honoro-
ndo
illam
paratim
eant
ad diuinam
non sunt
admit-
tendi
vto-
mimes
ibi
notant
Et ob
eandem
rem
additur
in eo-
dem
cap.
Licet, quando priuilegium concessum est
collegio, seu communitati, tunc huiusmodi famili-
*ares collegij, nisi ad eos expresse extendatur priuilegium, illo non gaudere: quia nimur hi familiare non solent comitari collegium ipsum, vel conuentum euntem ad diuinam celebrandam, vel audienda. Quod etiam intelligendum est, quando priuilegium est collegio & sic concessum: nam secus esset si omnibus de collegio concederer: nam tunc iam priuilegium est singulorum, & consequenter extenderetur ad familiares ipsorum. Quod tempe- *Cum tempore*
ratione
laicorum
ad ipsos
familiares
tempore
concessum
collegio
huiusmodi<br********************

Quo modo intelligent ibi celebrari diuina, ut com-
muniter esse solent pueri post septimum ætatis an-
num, & prima quidem pars mihi absolute proba-
tur, quia non prohibetur hic quilibet assentientia:
sed humana, & rationalis: nam altera impertinens
est ad diuinorum celebrationem. Dico autem assen-
tientiam humanam prohiberi, quia non est neces-
saria sensibili auditio, aut visio. Nam cœcus, aut
surdus intelligens sacram fieri, nullo modo est ad-
mitteundus sine priuilegio; quia illud est moraliter
audire Missam. Illa vero distinctio inter infantes do-
li capaces, & non capaces, percipientes tamen ali-
quo modo res diuinæ, licet fortasse viendo illo ter-
mino Dol capax, more Iuristarum admitti pos-
sunt nos in præsenti non admittimus medium
inter infantem nondum videntem ratione, & puerū
iam videntem. Nam sicut vtricur ratione, vt peccare
sciat, excludendus est à loco interdicto, & ipse tene-
tur abstinere, quia iam est capax huius præcepti Ec-
clesiastici, & Theologico more iam dicitur potest dol
capax: Si vero nondum habet vsum rationis, ita
vt sciat discernere inter bonum, & malum, non te-
netur hac obligatione, & consequenter neque alij
ipsum expellere tenentur: & si adit, non audit diuina
humana, ac morali modo; de quo est prohibitio
sacrifici; tamen etiam extenditur ad totam solen-
nitatem eius, prout in Ecclesia fieri consuevit, etiam
ad Missam Catechumenorum, ut vocant: quia hoc
totum iam comprehenditur nomine Missæ, pre-
sercim quia iura expressi loquuntur de Missarum
solenniis. Nec refert, quod quis intra Ecclesiam assi-
stat, vel extra, dummodo moralem præsentiam
habeat, sive per fenestram, sive alio simili modo, ar-
gumento Clement. i. de Sent. excom, vt supra pon-
deratum.

35 Præterea interrogari potest, an hæc prohibicio
sit de tota Missa, & omnibus partibus. Respondeo
principaliter quidem de substantia.

36 Tandem interrogabit aliquis, an personis inter-
dictis sit prohibitus Ecclesiæ ingressus etiam cum
diuina oficia in illa non celebrantur. Respondeo
non esse prohibitum, de quo infra laici. Ratio est,
quia nullo iure id cautum est generaliter de inter-
dicto, sed id specialiter exprimitur quid talis pro-
hibitio imponitur, vt patet ex c. Ex scripto, de Iure
iurando, &c. Is cui, de Sent. excom in 6. Quod verū
censeo, etiam si contingat sanctum Eucharistia sac-
ramentum esse in Ecclesia ad viderum omnibus
propositi, vt solet esse in aliquo speciali die ad fré-
quentem populi orationem, seu deuotionem depu-
tato; vel sicut etiam ostendi solet populo, quando
viaticum delatum est infirmo, & ad Ecclesiam re-
ducitur. Nam cœptus Eucharistia, vt Nauar. no-
uit n. 179. non est per se prohibitus, sed solum in Mis-
sa, quatenus scilicet prohibitum est videre quacunq[ue]
partem, vel ceremoniam illius sacrifici: non vero
qua sit prohibitum videre ipsum sacramentum eti-
am in Ecclesia, nullo enim iure ostendi potest talis
prohibitio.

In quibus festiuitatibus & quomoðo suspendatur
interdictum.

37 **T**andem aduertenda est ultima exceptio, qua
additur in dict. cap. Alma, de quatuor festiuita-
tibus, Natali Domini, Pascha, Pentecostes, & Af-
fumptionis Virginis gloriose: in quibus permittu-
tur Missæ celebrari cum tota solennitate consueta,
& fere sine vila ex præcedentibus limitationibus.
Nam licet ibi declararet excommunicatos esse ex-
cludendos, tamen ea limitatio non est ex vi inter-
dicti, sed ex vi ipsius excommunicationis. Vnde ibi
dem additur interdictos non esse excludendos, ex
quo à fortiori constat alios quoscumque laicos, qui
interdicti non sunt, admittendos esse, sive sint de-

Fr. Suarez tom. 5.

A loco interdicto, fine de quounque alio. Solum de
his, propter quorum excessum interdictum est pro-
latum adiungitur non esse permittendos, vrad al-
tare approquinquent. Quod potest intelligi, vel fe-
cundum propinquitatem localem tantum, & hoc
magis ad decētiam, quam ad necessitatem pertine-
re videtur, vel secundum aliquam actionem, scili-
cet, vt non admittantur ad oblationem faciendam;
vel ad communicandum. Et hoc vltimum mihi
maxime probatur: nam, vt supra dixi, alii etiam in-
terdictis generaliter, & absque propria culpa con-
ceditur, vt illis diebus possint Eucharistiam sumere,
quod ibi principaliter comprehendit credimus sub
participatione diuinorum; ab hac ergo præcipue
excluduntur isti delinquentes, cum ab altari remo-
uentur, & merito, quia supponuntur esse contumac-
es, vt patet ex illis verbis. *Vt ipsi ad humiliatiōnē gra-
tiā, & reconciliationis effectum facilis inclinentur.*

Nam & propter hanc causam tunc non tollitur in-
terdictum quamvis propter solennitatem talium fe-
stiuitatibus suspendatur quod hunc effectum, tam
loci, quam personarum; vt bene Nauarr. c. 27. n. 185,
cū Glos. in ea. *Vt priuilegia, verb. semel, de Priuilegiis.*

Alius item sensus de remotione ab altari quoad
oblationē faciendam mihi non displicet: nam licet
non omnino sit prohibitum recipere oblationem à
persona interdicta etiam specialiter, & propter pro-
priam culpam, quia nullibi inueniuntur expressa talis
prohibitio, vt notauit Nauarrus num. 174. in fin. ex

*Nauarr.
Calderin.
Oblationes
ab interdicto
facta in Mis-
sa, non sunt
accipienda.*

38 Calderino in tractatu de Interdicto. Nihilominus
oblatio facta ad altare, & in Missa, prohibita est ex
vi interdicti etiam localis, & à fortiori personalis,
multoque magis specialis, seu propter propriam
culpam lati: quia, vt supra dicebamus, tota Missæ
solennitas, & quilibet pars eius prohibita est ex vi
interdicti: ergo & oblatio prout facta in Missa. Quá-
uis ergo in illis diebus interdictu suspedatur quoad
alia, tamen quoad hunc effectum offerendi ad alta-
re merito potuit non suspendi respectu eorum, qui
contumaces esse supponuntur in delicto, proper
quod interdicti sunt; quia oblatio, & acceptatio e-
ius ex parte Ecclesiæ est signum reconciliationis,
& amicitiae. Vnde etiam Nauarrus supra loquens de
oblationibus factis pro defunctis interdictis ait, esse
recipiendas, si defererunt pœnitentes: ergo à con-
tumacibus recipienda non sunt, & præsertim ad alta-
re. Hæc ergo duo vera sunt, & primum non dé-
bet excludi: nam etiam docet huiusmodi contumac-
es longe ab altari separari; tum vt ipsi erubescant,
tum vt alij timeant.

*Nomen festi-
vitatis, quæmo-
do inteligen-
dum quidem
completatur.*

De his vero festiuitatibus quomodo inteligen-
dæ sint, & quando incipiunt aut finiantur, multa
tractari solent, quia melius dicuntur sectione sequen-
ti: quia communia sunt alii diuinis officiis. Vnum
vero est litius loci proprium, scilicet, an tres primæ
festiuitates singulæ sint vnum diei tantum, vel plu-
rius. Et ratio dubiæ est, quia Ecclesia non per vnum
diem tantum, sed per plures festiuos & solennes tâ-
lia mysteria celebat, textus autem non dicit in die-
bus, sed in festiuitatibus; omnes autem dies Paschæ
& Pentecostes, qui ex præcepto obseruantur, abso-
lute dici possunt festiuitas Paschæ, &c. Nihilominus
contraria sententia communis est, & amplectenda;
potestque in hunc modum declarari. Quia festum
Natiuitatis simpliciter dictu solum primum diem
illius festiuitatis significat tum ex vi rei significata,
quia illo die natus est Christus, tam secundum co-
munum vsum & celebritatem, quia alii diebus potius
agitur festum Sancti Stephani, Ioannis, & Inno-
centium. Et hinc vterius colligimus eodem modo
sumendum esse festum Paschæ, & Pentecostes. Tum
quia textus eodem modo loquitur de his tribus fe-
stiuitatibus: tum etiam, quia non est maior ratio de
aliis, quia in Ecclesia non est minus solenne festum
Natiuitatis, quam Paschæ, & Pentecostes. Item, sic-

Aaa ut my.

Disp. XXXIV. De secundo effectu interdicti.

Syllo
Tabiem
D. Antic
Nauarr
Gloss.

ut mysterium Nativitatis, ita etiam alia duos singulis diebus tantum effecta sunt; propria ergo festivitas tantum est primi diei. Quod vero Ecclesia pluribus diebus illud mysterium celebret, non sufficit, alias tota etiam octava sub illa solennitate comprehensa effet, quod improbatum ab omnibus reputatur. Atque hanc sententiam docuit Sylvest. cum Archidiaco Interdict. 5, quæst. 2. num. 3. Tabiena num. s. Anton. 3. part. tis. 37. c. 4. Nauar. c. 27. n. 182. & idem sentit Gloss. in dict. cap. Alma, verbo. Asumptionis.

Soto autem in 4. dist. 22. quæstion. 3. art. 1. post 4. conclusionem, duo habet in hac materia notanda: Vnum est seorsim illa finiri, in ultimo completorio (vt ait) ultimo die Paschæ, quod nulla ratione, vel auctoritate probatur. Sed ducus videtur vulgari appellatio- ne, cum nomen Paschæ omnibus illis diebus attribui solet, luarari etiam potest illo axiome, quod priuilegia amplianda sint, præfertim ea, quæ conceduntur à Principe, & in publicum fauorem, ac communem bonum. Sed haec non sufficiunt, vt à communis sententia discedamus, propter ea, quæ adduximus. Nec enim sufficit vulgaris locutio, cum textus proprio loquatur de festivitatibus, in quibus talia mysteria celebrantur, non de octauis, nec semper licet quācumque extensionem facere, & præter vim verborum, & præfertim contra communem intelligentiam. Aliud singularis, quod Soto habet, est, in festo Paschæ comprehendendi etiam vigiliam ab eo tempore, in quo missa potest Missa diei celebrari, ad quod nullus auctoriteri, nec aucto rem allegat. Et Petrus P. in Diccionario cōfessorum pagina 150, subindicans Sotum ait, secundum aliquos posse id fieri, quod non reprobatur. Motu autem Soti fuisse videatur, quia celebritas paschæ incipit à Missa vigilie, quando cantatur Gloria, & pulsantur campanæ. Possumus etiam adiungere, quod alia festivitates incipiunt ab hora vesperarum in Ecclesia consueta, ut infra videbimus: in Paschate autem vespere dicuntur in ipsa Missa: ergo illud festum quoad hunc effectum incipiet ab illa Missa.

Veruntamen difficultas etiam videri potest hæc ampliatio, cum quia est valde singularis in re graui, sine texu, vel ratione cogente: tum etiam, quia ex iure concessionis capit. Alma, vnu dies tantum conditur in singulis festivitatibus supra dictis, in quo possit Missa solenniter ac publice dici; per illam autem extensionem iam concedimus duos dies. Unde licet Missa vigilie quasi per anticipationem sit de myste- rio resurrectionis, id non satis videatur ad illam extensionem faciendam: nam etiam Missa secundi diei, quæ est prima octaua, est de eodem mysterio, quod in eo die etiam celebratur: tamen quia reuera non est ipsum festum Paschæ, sed aliquid concomitans ad augmentum solennitatis, ideo non comprehenditur: ergo idem dicendum est de illa anticipata celebitate. Propter hæc videtur dubia hæc sententia: tamen si vñs non admodum repugnat, non erit illicitum in praxi adhædere. Præfertim quod ante Sotum, Paludan. 4. dist. 7. q. 3. art. E. s. num. 1. illam attingit, & non recicit, immo ad vigiliam etiam Pentecostes illam extendit, quod nimium est.

Est autem hoc loco vltius aduentum confessio- nem harum festivitatium ampliatam postea poris Christi esse ad festum corporis Christi per Martinum V. & Interdictum Eugenium IV. vt referunt Angelus verb. Interdictum. 6. num. 16. & Sylvest. Interdictum. 5. quæstion. 2. & Antoninus, & Nauarrus supra, & habentur hæc constitutiones in Bullario Romano in ultima constitutio- ne Martini V. Ineffabile sacramentum, & in 4. Eugenij IV. Excellentissimum, & in eis hoc speciali- ter additur, quod non solum pro die festo Corporis Christi, sed etiam pro tota octaua sit predicta interdicti suspensio, quod est valde notandum pro his

A quæ de aliis solennitatibus diximus, scilicet non extendi ad aliquem diem octauarum, quia quando Pontifices huiusmodi concessionem faciunt, eam declarant.

Præter has exceptiones iure communi factas, refertur alia ex priuilegio concessa à Leone X. pro Alano Episcopo conceptionis Virginis, & eius octaua, pro folio 14. Hispania, ut refertur in Supplemento Minorum, concess. 67. & in eorum Compendio verb. Concep. 14. §. 12. & verb. Interdictum. 2. §. 8. Addunt vero Nauar. cap. 26. num. 282. & exilio Couarr. dict. §. 5. num. 2. & cap. 27. num. 2. & cap. 28. num. 2. & cap. 29. num. 2. & cap. 30. num. 2. & cap. 31. num. 2. & cap. 32. num. 2. & cap. 33. num. 2. & cap. 34. num. 2. & cap. 35. num. 2. & cap. 36. num. 2. & cap. 37. num. 2. & cap. 38. num. 2. & cap. 39. num. 2. & cap. 40. num. 2. & cap. 41. num. 2. & cap. 42. num. 2. & cap. 43. num. 2. & cap. 44. num. 2. & cap. 45. num. 2. & cap. 46. num. 2. & cap. 47. num. 2. & cap. 48. num. 2. & cap. 49. num. 2. & cap. 50. num. 2. & cap. 51. num. 2. & cap. 52. num. 2. & cap. 53. num. 2. & cap. 54. num. 2. & cap. 55. num. 2. & cap. 56. num. 2. & cap. 57. num. 2. & cap. 58. num. 2. & cap. 59. num. 2. & cap. 60. num. 2. & cap. 61. num. 2. & cap. 62. num. 2. & cap. 63. num. 2. & cap. 64. num. 2. & cap. 65. num. 2. & cap. 66. num. 2. & cap. 67. num. 2. & cap. 68. num. 2. & cap. 69. num. 2. & cap. 70. num. 2. & cap. 71. num. 2. & cap. 72. num. 2. & cap. 73. num. 2. & cap. 74. num. 2. & cap. 75. num. 2. & cap. 76. num. 2. & cap. 77. num. 2. & cap. 78. num. 2. & cap. 79. num. 2. & cap. 80. num. 2. & cap. 81. num. 2. & cap. 82. num. 2. & cap. 83. num. 2. & cap. 84. num. 2. & cap. 85. num. 2. & cap. 86. num. 2. & cap. 87. num. 2. & cap. 88. num. 2. & cap. 89. num. 2. & cap. 90. num. 2. & cap. 91. num. 2. & cap. 92. num. 2. & cap. 93. num. 2. & cap. 94. num. 2. & cap. 95. num. 2. & cap. 96. num. 2. & cap. 97. num. 2. & cap. 98. num. 2. & cap. 99. num. 2. & cap. 100. num. 2. & cap. 101. num. 2. & cap. 102. num. 2. & cap. 103. num. 2. & cap. 104. num. 2. & cap. 105. num. 2. & cap. 106. num. 2. & cap. 107. num. 2. & cap. 108. num. 2. & cap. 109. num. 2. & cap. 110. num. 2. & cap. 111. num. 2. & cap. 112. num. 2. & cap. 113. num. 2. & cap. 114. num. 2. & cap. 115. num. 2. & cap. 116. num. 2. & cap. 117. num. 2. & cap. 118. num. 2. & cap. 119. num. 2. & cap. 120. num. 2. & cap. 121. num. 2. & cap. 122. num. 2. & cap. 123. num. 2. & cap. 124. num. 2. & cap. 125. num. 2. & cap. 126. num. 2. & cap. 127. num. 2. & cap. 128. num. 2. & cap. 129. num. 2. & cap. 130. num. 2. & cap. 131. num. 2. & cap. 132. num. 2. & cap. 133. num. 2. & cap. 134. num. 2. & cap. 135. num. 2. & cap. 136. num. 2. & cap. 137. num. 2. & cap. 138. num. 2. & cap. 139. num. 2. & cap. 140. num. 2. & cap. 141. num. 2. & cap. 142. num. 2. & cap. 143. num. 2. & cap. 144. num. 2. & cap. 145. num. 2. & cap. 146. num. 2. & cap. 147. num. 2. & cap. 148. num. 2. & cap. 149. num. 2. & cap. 150. num. 2. & cap. 151. num. 2. & cap. 152. num. 2. & cap. 153. num. 2. & cap. 154. num. 2. & cap. 155. num. 2. & cap. 156. num. 2. & cap. 157. num. 2. & cap. 158. num. 2. & cap. 159. num. 2. & cap. 160. num. 2. & cap. 161. num. 2. & cap. 162. num. 2. & cap. 163. num. 2. & cap. 164. num. 2. & cap. 165. num. 2. & cap. 166. num. 2. & cap. 167. num. 2. & cap. 168. num. 2. & cap. 169. num. 2. & cap. 170. num. 2. & cap. 171. num. 2. & cap. 172. num. 2. & cap. 173. num. 2. & cap. 174. num. 2. & cap. 175. num. 2. & cap. 176. num. 2. & cap. 177. num. 2. & cap. 178. num. 2. & cap. 179. num. 2. & cap. 180. num. 2. & cap. 181. num. 2. & cap. 182. num. 2. & cap. 183. num. 2. & cap. 184. num. 2. & cap. 185. num. 2. & cap. 186. num. 2. & cap. 187. num. 2. & cap. 188. num. 2. & cap. 189. num. 2. & cap. 190. num. 2. & cap. 191. num. 2. & cap. 192. num. 2. & cap. 193. num. 2. & cap. 194. num. 2. & cap. 195. num. 2. & cap. 196. num. 2. & cap. 197. num. 2. & cap. 198. num. 2. & cap. 199. num. 2. & cap. 200. num. 2. & cap. 201. num. 2. & cap. 202. num. 2. & cap. 203. num. 2. & cap. 204. num. 2. & cap. 205. num. 2. & cap. 206. num. 2. & cap. 207. num. 2. & cap. 208. num. 2. & cap. 209. num. 2. & cap. 210. num. 2. & cap. 211. num. 2. & cap. 212. num. 2. & cap. 213. num. 2. & cap. 214. num. 2. & cap. 215. num. 2. & cap. 216. num. 2. & cap. 217. num. 2. & cap. 218. num. 2. & cap. 219. num. 2. & cap. 220. num. 2. & cap. 221. num. 2. & cap. 222. num. 2. & cap. 223. num. 2. & cap. 224. num. 2. & cap. 225. num. 2. & cap. 226. num. 2. & cap. 227. num. 2. & cap. 228. num. 2. & cap. 229. num. 2. & cap. 230. num. 2. & cap. 231. num. 2. & cap. 232. num. 2. & cap. 233. num. 2. & cap. 234. num. 2. & cap. 235. num. 2. & cap. 236. num. 2. & cap. 237. num. 2. & cap. 238. num. 2. & cap. 239. num. 2. & cap. 240. num. 2. & cap. 241. num. 2. & cap. 242. num. 2. & cap. 243. num. 2. & cap. 244. num. 2. & cap. 245. num. 2. & cap. 246. num. 2. & cap. 247. num. 2. & cap. 248. num. 2. & cap. 249. num. 2. & cap. 250. num. 2. & cap. 251. num. 2. & cap. 252. num. 2. & cap. 253. num. 2. & cap. 254. num. 2. & cap. 255. num. 2. & cap. 256. num. 2. & cap. 257. num. 2. & cap. 258. num. 2. & cap. 259. num. 2. & cap. 260. num. 2. & cap. 261. num. 2. & cap. 262. num. 2. & cap. 263. num. 2. & cap. 264. num. 2. & cap. 265. num. 2. & cap. 266. num. 2. & cap. 267. num. 2. & cap. 268. num. 2. & cap. 269. num. 2. & cap. 270. num. 2. & cap. 271. num. 2. & cap. 272. num. 2. & cap. 273. num. 2. & cap. 274. num. 2. & cap. 275. num. 2. & cap. 276. num. 2. & cap. 277. num. 2. & cap. 278. num. 2. & cap. 279. num. 2. & cap. 280. num. 2. & cap. 281. num. 2. & cap. 282. num. 2. & cap. 283. num. 2. & cap. 284. num. 2. & cap. 285. num. 2. & cap. 286. num. 2. & cap. 287. num. 2. & cap. 288. num. 2. & cap. 289. num. 2. & cap. 290. num. 2. & cap. 291. num. 2. & cap. 292. num. 2. & cap. 293. num. 2. & cap. 294. num. 2. & cap. 295. num. 2. & cap. 296. num. 2. & cap. 297. num. 2. & cap. 298. num. 2. & cap. 299. num. 2. & cap. 300. num. 2. & cap. 301. num. 2. & cap. 302. num. 2. & cap. 303. num. 2. & cap. 304. num. 2. & cap. 305. num. 2. & cap. 306. num. 2. & cap. 307. num. 2. & cap. 308. num. 2. & cap. 309. num. 2. & cap. 310. num. 2. & cap. 311. num. 2. & cap. 312. num. 2. & cap. 313. num. 2. & cap. 314. num. 2. & cap. 315. num. 2. & cap. 316. num. 2. & cap. 317. num. 2. & cap. 318. num. 2. & cap. 319. num. 2. & cap. 320. num. 2. & cap. 321. num. 2. & cap. 322. num. 2. & cap. 323. num. 2. & cap. 324. num. 2. & cap. 325. num. 2. & cap. 326. num. 2. & cap. 327. num. 2. & cap. 328. num. 2. & cap. 329. num. 2. & cap. 330. num. 2. & cap. 331. num. 2. & cap. 332. num. 2. & cap. 333. num. 2. & cap. 334. num. 2. & cap. 335. num. 2. & cap. 336. num. 2. & cap. 337. num. 2. & cap. 338. num. 2. & cap. 339. num. 2. & cap. 340. num. 2. & cap. 341. num. 2. & cap. 342. num. 2. & cap. 343. num. 2. & cap. 344. num. 2. & cap. 345. num. 2. & cap. 346. num. 2. & cap. 347. num. 2. & cap. 348. num. 2. & cap. 349. num. 2. & cap. 350. num. 2. & cap. 351. num. 2. & cap. 352. num. 2. & cap. 353. num. 2. & cap. 354. num. 2. & cap. 355. num. 2. & cap. 356. num. 2. & cap. 357. num. 2. & cap. 358. num. 2. & cap. 359. num. 2. & cap. 360. num. 2. & cap. 361. num. 2. & cap. 362. num. 2. & cap. 363. num. 2. & cap. 364. num. 2. & cap. 365. num. 2. & cap. 366. num. 2. & cap. 367. num. 2. & cap. 368. num. 2. & cap. 369. num. 2. & cap. 370. num. 2. & cap. 371. num. 2. & cap. 372. num. 2. & cap. 373. num. 2. & cap. 374. num. 2. & cap. 375. num. 2. & cap. 376. num. 2. & cap. 377. num. 2. & cap. 378. num. 2. & cap. 379. num. 2. & cap. 380. num. 2. & cap. 381. num. 2. & cap. 382. num. 2. & cap. 383. num. 2. & cap. 384. num. 2. & cap. 385. num. 2. & cap. 386. num. 2. & cap. 387. num. 2. & cap. 388. num. 2. & cap. 389. num. 2. & cap. 390. num. 2. & cap. 391. num. 2. & cap. 392. num. 2. & cap. 393. num. 2. & cap. 394. num. 2. & cap. 395. num. 2. & cap. 396. num. 2. & cap. 397. num. 2. & cap. 398. num. 2. & cap. 399. num. 2. & cap. 400. num. 2. & cap. 401. num. 2. & cap. 402. num. 2. & cap. 403. num. 2. & cap. 404. num. 2. & cap. 405. num. 2. & cap. 406. num. 2. & cap. 407. num. 2. & cap. 408. num. 2. & cap. 409. num. 2. & cap. 410. num. 2. & cap. 411. num. 2. & cap. 412. num. 2. & cap. 413. num. 2. & cap. 414. num. 2. & cap. 415. num. 2. & cap. 416. num. 2. & cap. 417. num. 2. & cap. 418. num. 2. & cap. 419. num. 2. & cap. 420. num. 2. & cap. 421. num. 2. & cap. 422. num. 2. & cap. 423. num. 2. & cap. 424. num. 2. & cap. 425. num. 2. & cap. 426. num. 2. & cap. 427. num. 2. & cap. 428. num. 2. & cap. 429. num. 2. & cap. 430. num. 2. & cap. 431. num. 2. & cap. 432. num. 2. & cap. 433. num. 2. & cap. 434. num. 2. & cap. 435. num. 2. & cap. 436. num. 2. & cap. 437. num. 2. & cap. 438. num. 2. & cap. 439. num. 2. & cap. 440. num. 2. & cap. 441. num. 2. & cap. 442. num. 2. & cap. 443. num. 2. & cap. 444. num. 2. & cap. 445. num. 2. & cap. 446. num. 2. & cap. 447. num. 2. & cap. 448. num. 2. & cap. 449. num. 2. & cap. 450. num. 2. & cap. 451. num. 2. & cap. 452. num. 2. & cap. 453. num. 2. & cap. 454. num. 2. & cap. 455. num. 2. & cap. 456. num. 2. & cap. 457. num. 2. & cap. 458. num. 2. & cap. 459. num. 2. & cap. 460. num. 2. & cap. 461. num. 2. & cap. 462. num. 2. & cap. 463. num. 2. & cap. 464. num. 2. & cap. 465. num. 2. & cap. 466. num. 2. & cap. 467. num. 2. & cap. 468. num. 2. & cap. 469. num. 2. & cap. 470. num. 2. & cap. 471. num. 2. & cap. 472. num. 2. & cap. 473. num. 2. & cap. 474. num. 2. & cap. 475. num. 2. & cap. 476. num. 2. & cap. 477. num. 2. & cap. 478. num. 2. & cap. 479. num. 2. & cap. 480. num. 2. & cap. 481. num. 2. & cap. 482. num. 2. & cap. 483. num. 2. & cap. 484. num. 2. & cap. 485. num. 2. & cap. 486. num. 2. & cap. 487. num. 2. & cap. 488. num. 2. & cap. 489. num. 2. & cap. 490. num. 2. & cap. 491. num. 2. & cap. 492. num. 2. & cap. 493. num. 2. & cap. 494. num. 2. & cap. 495. num. 2. & cap. 496. num. 2. & cap. 497. num. 2. & cap. 498. num. 2. & cap. 499. num. 2. & cap. 500. num. 2. & cap. 501. num. 2. & cap. 502. num. 2. & cap. 503. num. 2. & cap. 504. num. 2. & cap. 505. num. 2. & cap. 506. num. 2. & cap. 507. num. 2. & cap. 508. num. 2. & cap. 509. num. 2. & cap. 510. num. 2. & cap. 511. num. 2. & cap. 512. num. 2. & cap. 513. num. 2. & cap. 514. num. 2. & cap. 515. num. 2. & cap. 516. num. 2. & cap. 517. num. 2. & cap. 518. num. 2. & cap. 519. num. 2. & cap. 520. num. 2. & cap. 521. num. 2. & cap. 522. num. 2. & cap. 523. num. 2. & cap. 524. num. 2. & cap. 525. num. 2. & cap. 526. num. 2. & cap. 527. num. 2. & cap. 528. num. 2. & cap. 529. num. 2. & cap. 530. num. 2. & cap. 531. num. 2. & cap. 532. num. 2. & cap. 533. num. 2. & cap. 534. num. 2. & cap. 535. num. 2. & cap. 536. num. 2. & cap. 537. num. 2. & cap. 538. num. 2. & cap. 539. num. 2. & cap. 540. num. 2. & cap. 541. num. 2. & cap. 542. num. 2. & cap. 543. num. 2. & cap. 544. num. 2. & cap. 545. num. 2. & cap. 546. num. 2. & cap. 547. num. 2. & cap. 548. num. 2. & cap. 549. num. 2. & cap. 550. num. 2. & cap. 551. num. 2. & cap. 552. num. 2. & cap. 553. num. 2. & cap. 554. num. 2. & cap. 555. num. 2. & cap. 556. num. 2. & cap. 557. num. 2. & cap. 558. num. 2. & cap. 559. num. 2. & cap. 560. num. 2. & cap. 561. num. 2. & cap. 562. num. 2. & cap. 563. num. 2. & cap. 564. num. 2. & cap. 565. num. 2. & cap. 566. num. 2. & cap. 567. num. 2. & cap. 568. num. 2. & cap. 569. num. 2. & cap. 570. num. 2. & cap. 571. num. 2. & cap. 572. num. 2. & cap. 573. num. 2. & cap. 574. num. 2. & cap. 575. num. 2. & cap. 576. num. 2. & cap. 577. num. 2. & cap. 578. num. 2. & cap. 579. num. 2. & cap. 580. num. 2. & cap. 581. num. 2. & cap. 582. num. 2. & cap. 583. num. 2. & cap. 584. num. 2. & cap. 585. num. 2. & cap. 586. num. 2. & cap. 587. num. 2. & cap. 588. num. 2. & cap. 589. num. 2. & cap. 590. num. 2. & cap. 591. num. 2. & cap. 592. num. 2. & cap. 593. num. 2. & cap. 594. num. 2. & cap. 595. num. 2. & cap. 596. num. 2. & cap. 597. num. 2. & cap. 598. num. 2. & cap. 599. num. 2. & cap. 600. num. 2. & cap. 601. num. 2. & cap. 602. num. 2. & cap. 603. num. 2. & cap. 604. num. 2. & cap. 605. num. 2. & cap. 606. num. 2. & cap. 607. num. 2. & cap. 608. num. 2. & cap. 609. num. 2. & cap. 610. num. 2. & cap. 611. num. 2. & cap. 612. num. 2. & cap. 613. num. 2. & cap. 614. num. 2. & cap. 615. num. 2. & cap. 616. num. 2. & cap. 617. num. 2. & cap. 618. num. 2. & cap. 619. num. 2. & cap. 620. num. 2. & cap. 621. num. 2. & cap. 622. num. 2. & cap. 623. num. 2. & cap. 624. num. 2. & cap. 625. num. 2. & cap. 626. num. 2. & cap. 627. num. 2. & cap. 628. num. 2. & cap. 629. num. 2. & cap. 630. num. 2. & cap. 631. num. 2. & cap. 632. num. 2. & cap. 633. num. 2. & cap. 634. num. 2. & cap. 635. num. 2. & cap. 636. num. 2. & cap. 637. num. 2. & cap. 638. num. 2. & cap. 639. num. 2. & cap. 640. num. 2. & cap. 641. num. 2. & cap. 642. num. 2. & cap. 643. num. 2. & cap. 644. num. 2. & cap. 645. num. 2. & cap. 646. num. 2. & cap. 647. num. 2. & cap. 648. num. 2. & cap. 649. num. 2. & cap. 650. num. 2. & cap. 651. num. 2. & cap. 652. num. 2. & cap. 653. num. 2. & cap. 654. num. 2. & cap. 655. num. 2. & cap. 656. num. 2. & cap. 657. num

uart, referens plures autores supra §. 4.nu.1. Ratio A licet audire Missam sacerdotis excommunicati de-
est, quia dictum cap. Alma, expresse loquitur de in-
terdicto generali: & ideo extendi non debet ad spe-
ciale: Tum quia in rigore & secundum commune
ius est diuersum interdictum: tum etiam, quia ra-
tio illa, & publica necessitas, qua monit Pont. ad id
concedendum pro interdicto generali loci, non ha-
bet locum in speciali interdicto, vt per se comfitat.
Privilium Episcoporum iustum in casu nonnulli de Privilio articulo ad interdictum generale.
Atque ob eandem causam priuilegium, quod Epis-
copis conceditur in capit. Quod nonnulla, de priuilegiis,
vt possint tempore interdicti celebrare fere
iuxta formam cap. Alma mater, etiam non exten-
datur ad locum specialiter interdictum: quia textus il-
le expressè dicit. *Cum commune terra interdictum fue-
rit, loquitur ergo de interdicto generali: ergo ex-
tendendum non est priuilegium ad interdictum
speciale.* Quid sit, vt iam nunc priuilegium illud ni-
hil operetur: quia perius commune dicti cap. Alma,
idem concessum est omnibus sacerdotibus, hoc au-
tem speciale est in Episcopis, quod possunt in alta-
ri portatili celebrare, aut facere sibi celebrari in
quolibet loco interdicto seruatis dictis circumstan-
tis, coniungendo cum dict. cap. Quod nonnullus, ca-
pitul. viiiii, de priuilegiis, in 6. Atque ita etiam nota-
uit Sylvestris. *Interdictum, s. quæst. 5. ver. 5.* vbi refert simile priuilegium datum esse fratribus prædicatori-
bus, & minoribus, & idem habet Coua. §. 2. num. 7.
Citantur capit. In his, de Priuilegiis. Sed ibi solum di-
citur, eos posse cum altari portatili vbi cuncte fuerint,
celebrare fine praecidicio iuris parochialis, de C
loco autem interdicto ibi nihil dicitur. Vnde ex vi
illius solius iuris reuera non possent celebrare in lo-
co etiam generaliter interdicto in altari portatili:
quia priuilegium generaliter prolatum intelligentum est de loco habili, coniungendo tamen cum
illo priuilegio alia circa interdictum generale, vel
saltēm concessionem cap. Alma, poterunt ut illo
priuilegio in loco generatim interdicto, non vero in
specialiter interdicto, ut idem autores merito do-
cent: quia necius commune, nec aliud speciale pri-
uilegium de illo loquitur.

*De prohibitione Missæ per interdictum per-
sonale.*

Conclusio.
DE personali autem interdicto certum est, ex vi
dilatus personis omnibus, tam generatim, quam
specialiter interdictis prohibitorum esse tam celebra-
re, quam ministrare, vel assistere Missæ sacrificio in
quoconque loco sive interdicto, sive non interdicto
iuxta cap. Si ciuitas, &c. Si sententia, de Sent. excom-
mun. in 6. & c. 3. & 4. de clericis excommunicatis ministrare:
Nec quoad hoc interdictum facta est in nouo iure a-
liqua relaxatio, vel suspensio præter unam statim
explicandam. Vnde Sacerdos interdictus nulli
celebrare potest, etiam cum circumstantijs prescri-
ptis in iure dicto cap. Alma, vt notauit Couafru. sui-
p. 4. numero 3. quia iura loquuntur de inter-
dicto locali, non de personali, quod distinctum est, &
in eo non procedunt rationes cap. Alma. Solum po-
nitur limitatio supra tractata in dict. capi. Alma, scilicet,
vt in festiuitatibus supra numeratis possint
interesse sacrificio persona interdicta, quod quidem
generaliter interdictis absolute conceditur, specia-
liter vero interdictis solum cum moderatione ibi-
dem declarata, vt ad altare non accedant, quam in
superioribus declarata reliquimus.

Dubitari vero hic potest an persona non interdi-
cte prohibitorum sit audire Missam sacerdotis inter-
dicti. In quo unum est certum, si ille non sit nomi-
natum denunciatus, licetum esse eius Missam audire
iuxta Extraag. Adiutorianda, & fortiori potest ex dictis de excommunicatione. Dubium vero est, si iam
sit nominatum denunciatus: tunc enim dicunt alii
qui illicitum esse Missam eius audire. Tum, quia non

A licet audire Missam sacerdotis excommunicati de-
nunciatur: etiam quia nec Missam sacerdotis sus-
penſi licet audire, vt sumitur ex cap. vlt. de Cohabi-
tatione Clericorum & mulierum. Tertio addere possumus,
minus esse audire Missam in loco interdicto
quam à persona interdicta: ergo si illud non licet;
neque hoc licet.

Sed ha rationes non videntur sufficientes ad o-
fendendam probationem, qua ex iure positivo
pendet. Nam in primis excommunicatio priuat com-
munionem; & ideo non licet excommunicati Missam
audire, quia esset cum illo in sacris communicare.
*Fundamen-
ta superiore
opinione
sollicitudinē.*
De suspensione autem falsum est quod assumitur:
quia per se & ex vi censuræ suspensionis non est p-
hibitum audire Missam hominis suspendi, vt supra
ostendit ex eodem principio, quod suspensi non pri-
uare communionem. Et ideo, nisi in aliquo casu fieri spe-
cialiter prohibitio, de quo supra diximus tractando
textum illum capitul. vlt. de Cohabitatione clericorum
& mulierum. ex visuoli suspensi nulla est huius-
modi prohibitio. Vnde potius potest retroqueri ar-
gumentum, vt idem dicendum sit de interdicto
personæ, cum non priuat communionem cum illa.

Ac propterea etiam non est efficax argumentum
sumptum ab interdicto locali; quia directe prohibi-
tio huius interdicti est, non celebrare, nec inter-
esse diuinis in tali loco, nisi in casibus à iure expres-
sis: Interdictum autem personale fertur pro ipsa per-
sona interdicta, ne faciat, vel audiat diuinam, non ta-
men prohibet alios, ne cum illa communicent, aut
eius actionibus assilant: nullum etiam ius ostendi
potest, in quo talis prohibitio fiat, vel implicite con-
tineatur. Quapropter dicendum censeo, cooperati-
onem cum persona interdicta ad rem diuinam fa-
ciendam ex natura rei esse prohibitam supposita ta-
li censura; Iolam autem præsentiam, seu auditio
Missæ quam persona dicit, absque inductione,
vel concilio minime prohibitam esse; quia, vt dixi
nullum est ius specialiter prohibens; ex vi censuræ
non sequitur, nisi quod necessarium est, ne ad ma-
lum cooperemur.

Rursus vero inquiri potest, an econtrario possint
diuina fieri à personis non interdictis, si adiunt in-
terdicta. Nam ex resolutione præcedenti videtur
sequi, id non esse prohibitum. Quia illa tantum est
quædam communicatio, & permisio, non autem
cooperatio: quia ego non induco alium vt intersit;
sed tantum permitto, vt suppono, ergo eadem rati-
one hoc non erit malum seu prohibitum. Dicen-
dum est tamen in hoc esse specialiter rationem: nam
iura semper adiungent, vt personæ interdictæ ex-
cludantur, vt patet ex c. *Permitimus*, de Sent excom:
& ex cap. Alma, eodem tit. in 6. c. 3. similibus. Et id-
eo certum est ministros Ecclesiæ teneti rem diuinam
non facere coram persona interdicta, & facere quā-
tum in se est, moraliter loquendo, vt expellatur. Vn-
de quoad hoc non est eadem ratio de hoc & præ-
cedenti casu, tum propriæ specialiæ iuriis prohibitio-
nem, tum præpter specialiæ rationem eius. Quia ad
Ecclesiæ ministros spectat ex proprio officio expel-
lere indignos à participatione diuinorum, & remo-
vare eos, quos Ecclesia remouet, ac denique procu-
rare, vt censura Ecclesiastica obserueretur; & ideo
merito peculiaris obligatio eis imponitur excludē-
di interdictos, quando celebrant. At vero è conuen-
tio non ita spectat ad laicos audiētes Missæ hoc mu-
nus remouendi à diuinis eos; qui censura ligati sunt
Et præterea quamvis laicus exeat ne audiat Missam
sacerdotis interdicti celebrantis, non præterea cen-
sura violatio impeditur, quod tamē cum effectu
impeditur, quando celebrant. Quid si per
conuerso persona interdicta excluditur ne Missa interfit?

Difficultas vero est, si persona interdicta exire
nolit etiam semel atque iterum admonita, quid fa-
ciendum sit. In quo certum est, licitum esse eam pēt
conuerso.

*Ita dum ja-
era fuisse exi-
re nolu ab
Ecclesia.
1. Opinio*

Ancharran

2. Opinio

Glos.

*Panorm
Nauarr.*

Soto

Sylve

*Quid in hoc
dubio senti-
endum
quando sa-
cerdos in loco
interdicto
fuit.*

vim expellere, si commode & sine magno scandalo fieri potest: quia hoc non est vim inferre, sed iura Ecclesiæ defendere. Et ideo etiam personam Ecclesiasticam licet hoc modo cogere, ut supra tacitum est, explicando canonem *Si quis suadente*. At vero, si ea vis non sufficiat, aut adhiberi non possit, dicunt aliqui Missam potius esse omittendam, quam coram persona interdicta faciendam, & si iam in choata sit, non esse finiendam, nisi iam consecratio, vel saltem canon inceptus sit, sicut supra de excommunicato dicebamus; nam putant quoad hoc eandem esse rationem de excommunicato, & interdicto. Quod sententia Ancharrani in Clement. 2. de Sentent. excommunicat. numero sexto, & videtur posse sumi ex verbis illius textus ibi, *Ex quo frequenter contingit, quod ipsa Missarum solennia remanent inexpleta, ex eo scilicet, quod excommunicati vel interdicti exire non volunt etiam admoniti, vt paulo superius ibi fuerat narratum.*

Contra vero opinio videtur sumi ex autoritate negativa aliorum Doctorum, quæ licet alias non sit efficax, in re tam graui, & quæ pender exiure postiua, & consuetudine, magnum iudicium est non esse talem obligationem. Vnde Glossa dicit. Cle mētī. 2. verb. *Inexpleta*, tacite interpretatur illam distinctionem propositionem textus, ut ratione excommunicatorum verificetur: quomodo etiam Panormitanus loquitur. Sicutiam Nauarrus Comment. de Oratione cap. 16. numero 59. de excommunicato loquitur, & num. 60. de interdicto locali, de Interdicto autem personali dicit. Præterea Soto in 4. distinet. 22. question. tert. articul. prim. dupl. citer, ait, clericum violare interdictum, celebrando scilicet, si ipse interdictus sit, vel in loco interdicto celebret: de celebratione autem coram interdicto nihil dicit: & eodem modo loquuntur alii auctores, vt patet ex Sylvestro verb. *Interdictum*, 5. & aliis eodem, qui nullam mentionem huius effectus faciunt. Denique nec iura omnia, quæ loquuntur de interdicto, talesem prohibitionem indicant, vt declarabimus: non sunt autem peccata, vel prohibiciones augendæ sine iure. Nec argumentum à simili ab excommunicatis ad interdictos est validum: tum quia in his penitus argumentum à simili est infirmum: tū etiam quia non est simile, quia excommunicatio gravior est censura, & plura prohibet, & per se vetat communicationem longe aliter quam interdictu: unde personis interdictis interdum permititur adesse diuinis: excommunicatis autem nunquam, vt patet ex dict. c. Alma.

Distinctione ergo vtendum videtur: quia aut sacerdos celebrat in loco interdicto, vel in loco de se habili. In priori casu si ingreditur persona interdicta nominativum, & non posset expelli, cessandum est modo supra dicto. Et fortasse in eo casu loquitur Ancharran. Probaturque ex capit. Alma, ibi, *excom-
municatis, & interdictis exclusi*, non enim dicit, *ad-
monitis, sed exclusis*, & in hoc pares facit in interdictos excommunicatis. Vnde formatur ratio: nam dicere sacram in loco interdicto per se est iure prohibi- tum: ergo solum licet cum moderatione, & sub condi- tione capit. Alma, sed ibi non derogatur antiquo iuri nisi sub illa conditione vt interdicti excludantur: ergo quacumque ratione illa conditio impleri non posset, etiam per iniquitatem, vel vim, non est locus moderationi cap. Alma, manetque in sua vi prohibitio interdicti localis, ab illa enim magis na- scitur hæc obligatio, quam ab interdicto personali, quamuis hoc sit occasio ob quam cessat facultas ibi celebrandi. Hoc docuit in specie omnino simili Nauarrus de Oratione cap. 16. numero 60. dicens, quādo inchoata Missa superuenit interdictum genera- le & non possunt valua occcludi, debere Missam co- pram omitti, si ad Canonem non peruenierit. Cuius ratio solum est, quia non impletur conditio in iuri-

A priuilegio (vt sic dicam) postulata: eadem autem ratio procedit in præsenti conditione, vt declaratum est. Tandem dicit. Clement. secund. opime po- test intelligi iuxta hunc casum & doctrinam: nam illa particula, *In ipsis Ecclesiis*, plane refertur ad Eccle- sias suppositas generali interdicto loci. Vnde infe- ro, sacerdotes tunc celebrantes non exclusi inter- dictis, fieri irregulares, non quia celebrant coram persona interdicta: de hoc enim nulla est irregularitas in iure, argum. cap. Is cui, de Sentent. excommun. in 6. led quia celebrant in loco interdicto sine facul- tate legitima, & consequenter contra cap. Is qui, §. Is vero.

In posteriori autem casu, quando scilicet locus non est interdictus, sed tantum adest persona inter- dicta, & per vim cogi non potest, probabile mihi vi- detur non debere sacerdotem ob eam causam omittere Missam: quod non astro sine formidine, quia non inuenio casum expresse tractatum & defini- tum ab authoribus, censendo tamen practice proba- bile. Quia nulla est de hoc iuris prohibitio, nec con- gensratio. Prior pars constat ex dictis, quia omnia iura, quæ pertinet ut excludantur interdicti tractant de celebratione loco interdicto, vt patet ex dict. cap. Alma, & dict. Clement. 2. & cap. *Cum in partibus*, de Verb. signific. cap. *Quod in te*, de Pœnitent. & remiss. nullum autem ius est, quod præcipiat omittere sacra propter solum personale interdictum. Di- cunt vero aliqui, per omne interdictum etiam per- sonale interdicti locum sicutem mediate: quia inter- dictitur Ecclesia in qua fuerit præsens persona interdicta. Sed hoc nullo iure fundatum est. Nam potius in cap. *Si sententia*, de Sent. excommun. in 6. dicitur, interdicto loco non interdicti populum: vnde omnes inferunt, interdicto populo etiam locum non esse interdictum. Alias omne interdictum personale esse deambulatorium, quia omnis locus ubi esset talis persona, esset interdictus, quod est contra omnes Doctores. Et hinc facile patet altera pars, quia secluso iure, nulla potest esse virgines ratio in hac mat- teria, quæ tota penderat iure. Quin potius cum ma- teria sit penalis, extendenda non est sine iure. Item seclusa cooperatione, contemptu, & abuso proprii muneri & offici, interdictum personæ non obligat ad vitandam communicationem: sed hic non est cooperatio nec contemptus, vt supponitur, ne abusus proprii muneri: quia supponimus clericū fa- cere quod in se est ad expellendum interdictum: ergo præsentis eius non potest nocere, nec est com- municatio prohibita. Vnde in ca. *Reponso*, de Sent. excom. solum prohibetur Episcoporum ne ciues inter- dictos conuocet ad celebrandum diuinum officium contra formam interdicti. Et in cap. *Episcoporum*, de Priuilegiis, 6. prohibentur omnes Ecclesiastice per- sonæ, ne ad celebrationem diuinorum publice in- terdictos admittant: in dicto autem casu nec con- uocatur, nec admittitur interdictus, sed permittitur, seu toleratur, quia vitari non potest: hoc autem prohibetur non inuenitur. Seculo ergo scandalum, vel alio accidentario incommode, non videntur obca- casum omittenda diuina officia.

SECTIO III.

*Quia alia diuina officia prohibita sunt per in-
terdictum.*

Ertum est non solum sacrificium ¹ Missæ: sed etiam alia diuina officia in- terdicto prohiberi, vt ex eisdem iuri- bus conflat, cap. *Sic ciuitas, &c. Si sen- tenia, &c. Cum in partibus, c. Praesenti, interdictum, &c. v. de Sent. excom. in 6. c. Episcoporum, & cap. Li- cit, de Priuilegiis, 6. cum similibus*. Præterea certum

Sect. III. Quænam alia diuina officia sint prohibita. 557

*Quid dicitur
dum p. M.
fa dicuntur
locorum non
terdicta.*

est hunc effectum cum proportione in aliis decla-
rata ad singulas species interdicti esse applicandum,
vt ex eisdem iuribus elicetur. Itaque in loco genera-
liter interdicto hæc officia fieri non possunt, in Ec-
clesia, nec extra illam intra totum ambitum, & ter-
minos, quibus tale interdictum concluditur, neque
audiri ibi possunt talia officia à quibuscumque per-
sonis cuiusunque loci & conditionis, seclusis pri-
uilegiis, & exceptionibus iuris, de quibus infra. At-
que eodem proportionali modo prohibentur hæc
officia fieri, vel audiri in loco specialiter interdicto.
Per interdictum autem personale, generale, vel spe-
ciale prohibentur personæ interdictæ, ne hæc offi-
cia faciant, vel illis interficiat, vbique locorum, codē
modo, quo de Missa diximus: nam iura æque de o-
mnibus loquuntur. Duo ergo hic explicanda super-
funt. Primum est, quænam sint hæc diuina officia,
præter Missam, que interdicuntur. Secundum, quid
in hac prohibitione moderatum seu concessionum sit
per nouum ius capituli, Alma.

Quæ diuina officia sunt prohibita per interdi- ctum.

*Nominis di-
uina officia
significatio.*

Circa primum aduerendum est, in iuribus que
de hac materia tractant, interdum diuinorum
nomine comprehendunt vel sacramenta, vel sacrificia
& quilibet alia diuina officia, vt patet ex cap. Si-
sentia, in principio, & in S. Caterum, & in capit. Is cui,
de Sent. excomm. in 6, & expressius in c. Non est vo-
bū de Sponsal. aliquando vero diuinorum celebra-
tio conditurgia à receptione sacramentor. & com-
prehendere tantum Missa sacrificium, cum aliis di-
uinis officiis, vt in eodem c. Si sententia, s. Cum vero,
& in cap. Episcoporum, de priuileg. in 6. Nunc autem
strictius loquimur de diuinis officiis: nam admini-
stratio sacramentorum speciale habet rationem
& prohibitionem, vt vidimus: sacrificium autem
Missa notius est, & excellentius inter omnia diuina
officia: & ideo de illis specialiter est à nobis dictum.
Hic ergo sumimus diuina officia, que sunt in Ec-
clesia præter sacramenta, & sacrificium: nam plura
officia per interdictum prohibentur: vt colligitur
ex cap. Quod in te, de Peccant. & remiss. & ex ea. Al-
ma, & aliis iuribus, in quibus vnueris negativa
ponitur, quod nulla diuina officia tempore inter-
dicti celebranda sint: constat autem horas canonica-
cas, & similia nomine diuinorum officiorum in Ec-
clesia intelligi.

Opinio.

*Syllo-
gus.
Angel.*

*Ratione-
mentum.
predicatio
Opinio.*

Opinio.

Dificultas ergo est, quantū extendatur hæc pro-
hibitionis. Quidem afferunt omnia officia sacra, que
in Missali aut breuiario Romano continentur, sub
hac prohibitione comprehendunt; nam illa sunt que-
dam diuina officia, & prohibitio generalis est. Quod
sentit Sylvester. Interdictum, s. quæst. 3. & Angel. n. 4.
quamvis illi non dicunt nomine diuini officij in pre-
senti materia comprehendunt totum id, quod in bre-
uiario, & Missali continetur; sed solum illud, quod
est in breuiario, vel Missali; sunt enim in breuiario
multa, que sine dubio non interdicuntur, vt bene-
dictio mens, itinerarium, & similia: & in Missali
nonnullæ benedictiones, de quibus infra. Sed in hac
sententia & manet eadem obscuritas in iudicando,
quodnam sit in Missali, vel breuiario Romano di-
uinum officium cadens sub hac prohibitione, quod
vero non. Et præterea etiam illa exclusiva non
videtur vera, nam extra breuiarium, & Missale sunt
multa diuina officia in Pontificali, vel in manuali,
quod vocant; que sub hanc prohibitionem ca-
dunt.

Alij ergo reducunt hæc diuina officia ad duo ca-
pita; scilicet ad horas canonicas, & sacramentalia:
sub priori capite comprehendingendo omnes partes
dictarum horarum, & omnia illa, que aliquando
horis canonicas adiunguntur, vt est etiam officium

Fr. Suarez tom. 5.

A paruum B. Virginis, officium defunctorum, psalmi
graduales, & septem psalmi Peccantial. cum lita-
niis. Sub posteriori autem capite comprehendendo
omnes ceremonias sacras, qua vel ad solennem ri-
tum sacramentorum pertinent, vel ad preparatio-
nem materiæ, vt est benedictio olei Christiatis, vel
fontis; ad qua etiam potest reduci prima confusa,
quamvis per illam non tam materia, quam subiectū
præparetur: idemque est si pertineat ad subsequen-
tem solennitatem sacramenti, vt est benedictio so-
lemniss matrimonij. Præterea consecratio aut be-
nedictio templi paramentorum, vel sacrorum va-
forum: que omnia ad ministerium sacramentorum
& sacrificij ordinantur. Rursus omnis alia publica
consecratio, aut benedictio, quæ ad aliquam sanctifi-
cationem fidelium ministerio, & autoritate Ecclæ-
sie faciendam ordinatur, vt est solemnis benedictio
aqua, & vt multi volunt, solemnis etiam benedictio
Episcopalis, & similes. Reliqua vero omnia, que
huiusmodi non sunt sub hac prohibitione nor-
prehenduntur. Atque hac sententia fortasse in re
vera est, eamq; insinuauit Nauar. c. 27. n. 172. vbi de-
finit, diuina officia in praesenti esse, officia sacra or-
dinata in Missali, breuiario, aut Pontificali Romano
aut in aliis legitime instituta ad usum ordinum, &
aliorum sacramentorum, vel sacramentalia, aut ad
horas canonicas. Solum displicet in hac sententia,
quod potius enumeratione & coaceratione qua-
dam, quam aliqua certaratione traditur, & ideo nō
satis distincte res ipsa declaratur.

V ergo hoc exponamus aduerendum est, in di-
uino officio duo posse considerari, scilicet substan-
tiam orationis seu depreciationis; & modum dicen-
di talem orationem, vel depreciationem. Suppono
enim huiusmodi officium diuinum semper cons-
tere in aliqua actione exteriori: nam actiones sacrae
pure mentales, licet quoad Deum diuina officia
sunt, Ecclesia tamen de eis non disponit. Suppono
deinde, licet huiusmodi officium diuinum interdū
includat ceremonias, que consistunt in actionibus,
vel aliis ritibus, aut vestimentis, &c. formaliter ta-
men, vt sic dicam, confistere in verbis, id est, in de-
preciatione aliqua, vel laudatione diuina: necesse est
enim, vt diuinum officium ad Deum proxime diri-
gatur, & per expreslam significationem populo Ee-
clesiastico accommodatam fiat. Et ideo concio (vt
hoc obiter dicam) non est officium diuinum, quia
non ad Deum immediate, sed ad populum instru-
endum, vel excitandum ordinatur. In diuino ergo
officio substantia eius est aliqua depreciation, vel ora-
tio ad Deum, ita vt licet interdum ordinetur ad be-
nedictionem, vel consecrationem alicuius rei; sem-
per tamen fiat cum oratione ad Deum, sub oratione
comprehendendo omnem laudem Dei, & omne in
benedictionem, que in nomine eius sit. Modus au-
tem est quod tale officium fiat publice & solenniter;
seu quod fiat modo Ecclesiastico aut communis.
Voco autem Ecclesiasticum modum illum, quem
Ecclesia suum nomine, & a ministris ab ipso deputatis
Ex superiorum officio, & pro cōmuni usu populi Chri-
stiani seruandum instituit: communem autem mo-
dum appello quācumq; priuatam recitationem, que
à qualibet persona fieri potest, etiam usurpando illa
verba, vel orationes, quas Ecclesia ad publicum usum
ordinauit. Et quidem, quando hæc officia fiunt pri-
ori modo, possunt proprio & speciali modo dici nō
tantum diuina, sed etiam Ecclesiastica: Posteriori
autem modo facta, sacra etiam & diuina sunt, sed
tamen priuata.

Dico ergo officia diuina, que Ecclesiastico inter-
dicto prohibentur, esse illa, que proprie dicuntur
Ecclesiastica, que in substantia sua diuina sunt, & in
modo includunt illam publicam, & quasi communi-
num rationem, atque ita in re semper continentur in
supra enumeratis, requirunt tamen modum præ-

*Notanda
pro dubiis rea-
solutions.*

*Concio non
est officium
diuinum.*

*Dubii deit
sue.*

Aaa 3 dictum;

dictum: quia priuata officia non prohibentur, et si eadem dicuntur, quæ in Breuiario continentur.

Ago deest, ut sub latitudine diuinorum; seu Ecclesiæ sticorum officiorum comprehendatur.

Coroll. 1.

Sylu.
Angel.
Nauarr.
Abbas.
Anchaera.

Atque hinc infertur, quoties aliquod officium fit in Ecclesia a ministris eius tali modo ut non possit ita fieri, nisi a clero ad illud munus specialiter consecrato, aut deputato, tale officium prohibitum esse ex vi interdicti. Ita sentiunt omnes, qui de hac materia scribunt Syluester, Angelus, Nauarr, & alii Summis & Abbas in cap. vlt. de excessibus prælatorum n. 1. & Anchar. in c. Alma, n. 7. Et ratio est, quia tunc faciunt ministri Ecclesia officium illud nomine, & authoritate totius Ecclesia, & ad publicum & communem usum eius: hunc autem usum præcipue intendit Ecclesia prohibere per interdictum, ut ex prædictis iuribus constat. Colligitur autem hic modus, tum ex publica actione, & voce seu canto; tum ex apparatu, & vestimentis, quorum usum solum licet ministris ordinatis, ut si cum superpellicio, aut stola, vel aliis superioribus vestimentis officium dicatur.

Coroll. 2.

Hinc è contrario solet inferri, officia illa quæ ex modo suo non sunt deputata alicui ordini clericali, non esse prohibita tempore interdicti, sive lecre, sive publice fiant: quia tunc non sunt tanquam Ecclesiastica officia, & communia sed vt priuata. Hinc prohibita non est menœ benedictio, neque orationes Ecclesiæ, pro itinere instituta, neq; alia, quecumque priuata orationes, licet publice etiam in Ecclesia habent. Licitum etiam est publicum signum dare statutis horis ad salutandam Virginem; & in die venieis Sancti licita est adoratio Crucis publica, non obstante interdicto, vt ait Nauar. n. 176. dummodo fiat fine publicis, precibus seu laudibus diuinis ab Ecclesia pro eo die, & actu institutis: nam illæ revera sunt quædam pars officij illius diei; quod sane est officium diuinum & Ecclesiasticum, atque adeo interdicto prohibitum. Alia exempla addit ibi Nauar. verbi gratia, introducere mulierem post partum in Ecclesiam, quod intelligendum est, si hanc absque villa solennitate sacerdotali, id est, ab illo Stola, & ornatu sacerdotis, vt ipsam Nauarrus dicit ex Calderino in tractat. de interdicto; & ad hunc modum sunt alia intelligenda, quæ magis ex dicendis conflatunt.

Hæc autem illatio limitanda videtur aliquo modo: nam horæ canonicae, quamvis sint officiū clericorum, non sunt tamē ita illorū proprie, ut aliquis ordo necessarius sit ad eas publice recitandas, seu canendas in Ecclesia; & tamē ex vi interdicti prohibitum est illas publice in Ecclesia canere. Vnde moniales, si tēpore interdicti more cōsuetu in suis Ecclesiæ horas canonicas dicent direcē contra interdictū agerent: ergo officia diuina non comprehen- dunt tantum actiones, vel deprecationes sacras alii cui ordinis clericali deputatas. Addere ergo oportet vel exceptionem horarum canoniarū quandocumque publice, & pro vniuerso populo dicuntur, vel certe si horæ canonicae sub illa generali regula cōprehendantur, dicendum est, illas per se & primo deputatas ordinis clericali; & hoc satis est, vt à quibuscumque personis Ecclesiastice publico more dicantur, prohibita per interdictum intelligantur. Hinc etiam infertur, omnem sacram benedictionem ab Ecclesia institutam cum peculiaribus cæremoniis, & deprecationib; ac deputatam (vt cōmuniter esse solet ordinis sacerdotali) comprehendendi sub hac generali appellatione diuinorum officiorū quæ per interdictum prohibita sunt: quamvis Nauarrus videatur aliquæ exceptiones ponere de quibus postea videbimus. Illam vero generalē illationem constituit Maiolus libr. tertio de irregular. cap. 20. numer. tert. & videtur plane subinseri ex priori regula posita: nam omne illud est sacram officium, & publicum, & sacerdoti ordinis deputatum: & ideo sit à ministro, in persona Ecclesiæ: nihil er-

Quanam diuinorum officiorum celebratio in re concedatur tempore generalis interdi- cti loci.

Circa secundum punctum majoris claritatis cau- sa dicimus prius de interdicto generali loci, postea de aliis. Circa illud ergo aduentum est, antiquo iure probationem hanc fuisse fere gene- ralem omnino, vix iuribus supra citatis conitat.

B Dico autem, fere, propter duas exceptions, quæ vix Regula, hoc nomen merentur. Prima sumitur ex cap. Quod ^{Regula} in te, de Pœnit. & remiss. vbi concedebatur clericis ^{te} in ^{Regula} etiam secularibus, vt, in ^{Regula} ^{te} ^{Regula} ^{te} ^{Regula} ^{te} ^{Regula} ^{te} ^{Regula} Ecclesiæ bini ^{Regula}. & bini, vel simul tres horas canonicas possent legere: non cantare, vel, ut alia lectio habet, potius, quam cantare excommunicatis, & interdictu exclusis & voce ita demis- fa, vresterius audiri non possent. Per quæ verba non qualibet diuina officia, sed tantum horæ canonicae permittebantur dici cum illis circumstantiis, ut patet ex verborum limitatione. Item ipse horæ canonicae non absolute, neque in quacumque multitudine personarum, sed in numero ibi definito concedebantur: nimis, ut possint à pluribus alternis veribus, seu duos veluti choros constituentibus di- C ci, ita tamen, ut solum possint esse bini & bini, aut simul tres. Quod variis modis potest intelligi, scilicet, quod possint esse bini in uno choro, & bini in alio, ita ut quatuor essent, qui possint simul eum chorus concire; aut bini, & bini, id est, vridi similitatum recitare possint alternis veribus: hi autem binarij possint esse plures in Ecclesia quantumcumque esset numerus clericorum. Et vterque sensus potest facile sustineri, licer posterior magis genuinus esse videatur. Vnde addebat, vrlsire, quod non potest commode ita intelligi, ut possint esse tres simul in uno choro, & tres in alio, ita ut sex simili possint dicere officium: hoc enim in textu nullo modo significatur: Est ergo hæc extensio prioris concessionis, ut non tantum bini, sed etiam ter- ni possint canonicum officium dicere. Quod autem vnuusque folius possit horas canonicas recitare tempore interdicti, imo etiam ipse interdictus sit, non oportuit in iure declarari: quia hoc semper licuit. Imo etiam præceptum est, ut scilicet interdicto ad hoc manus tenebantur, ut patet ex dictu supra in simili de excommunicato, qui non liberatur onere dicendi officium canonicum, proper censuram excommunicationis: multo ergo minus liberatur proper censuram interdicti.

Sed dices, etiam licuit semper Sacerdotibus, aut quibuscumque clericis, vel personis dicere horas canonicas alternis veribus, scilicet saltē binis & binis, dummodo id facerent causa, ita ut prohibitis non audirentur. Imo etiam quod extra Ecclesiæ id licet, sentiunt communiter Doctores, vt ex Calderino adducit Syluester, Interdictum, 5. quest. 5. Syl. & Nicolaus Plouius tractat de Interdicto, regula 21. Nro Plou. Nauar. Calder. & Couarruias citans Hostiensem Iu- pra §. 2. num. 7. & Nauarrus cap. 27. numero 175. vbi tamen refert Calderinum, & Sylvestrum in contrarium, atque etiam Angelum, sed immerito: nam Angelus, Interdictum, 6. numero 12. expresse dicit per hunc modum recitandi horas cum socio non vio- lari interdictum, etiamsi fiat extra Ecclesiam, nisi ad facient studiose vt audiatur à laicis, & à personis prohibitis. Quod ad literam sumpit Syluester, & idem fere dicit Calderinus, quamvis ille maiorem scrupulum iniuste videatur: Nam saltē proper periculum, quod audiri possent ab aliis, non audierit dicere id non esse contra interdictum. At vero Vil- ladiago

Quaratione
interdicto
prohiberi
conferunt
citatim hora-
rum canoni-
carum.

Quæbenedi-
ctiones pro-
hibentur
interdicti
tempore.

Nauarr.

Maiol.

Sect. III. Quænam alia diuina officia sint prohibita. 559

Iadiego tractatu de Irregularitate, simpliciter negat hoc licere, propter rationem infinitam, quod cap. *Quod in te*, specialiter concedit Sacerdotibus, *in Ecclesia*, &c. ergo nec extra Ecclesiam id licet, neque in Ecclesia liceret, nisi in illo textu concederetur.

Dico tamen in primis, hoc licitum esse in quocumque loco generatim interdicto, & in quacumque parte eius, vel quia (vt Nauarrus ait) illa determinatio, in Ecclesia, non tam est ad restringendum, quam ad ampliandum: quia, si in Ecclesia hoc conceditur, vbi solet populus conuenire ad horas canonicas audiendas, multo magis in aliis locis vbi conuenire non solet: nam hoc officium canonicum ideo non dicitur communis more, ne à populo audiatur; non ut absolute non dicatur. Quæ declaratio melius hic accommodatur, quam superius ad Missæ sacrificium. Tum, quia illud multo magis prohibitum fuit semper: non enim poterat dici, quantumvis priuatim, sicut dici possunt horæ canonicae: tum etiam, quia illud sacrificium non potest fieri, nisi in prescripto loco, & determinato ad quæ, moraliter loquendo, semper solent aliqui conuenire ad audiendum sacramplures, vel pauciores pro loci opportunitate. Vnde mihi valde probabile videtur, etiam absq; illa iurius declaratione, seu ante illam, semper licuisse hoc modo dicere officium canonicum clericis, bis, vel ternis, priuatim, & in quoconque loco, dummodo caueant periculum, ne alij prohibiti audire possint. Ratio est, quia priuata recitatio horarum nunquam fuit prohibita: nā singuli non solum posse, sed etiam tenentur dicere. Quod autem duo simili vel tres dicant, non excedit modum priuati modi orandi (in quo etiam multum differt hoc officium à sacrificio, quod semper est officium ex se publicum) & ideo ille modus recitandi horas nunquam videatur prohibitus.

Igitur cap. illud, *Quod in te*, licet per modum concessionis loquatur, tamen quoad hanc partem potius videatur cōtinere declarationem quandam, quam nouum priuilegium. Fortasse enim dubitari poterat, an in Ecclesia possent clerici illo modo dicere officia, quamus extra illam possent: quia ratione loci videbatur fieri illa oratio publica, quæ alias domi facta esset priuata: & ideo declarat, vel concedit Pontifex, vt etiam in Ecclesia ita fieri possit. Videbatur etiam ibi prescribi forma, quam runc in Ecclesia excedere non licebat: scilicet, vt tūm duo, vel tres, vel ad summum quatuor (iuxta quandam sensum probabiliter supra datum) & non plures possent etiam in Ecclesia officium dicere. Extra Ecclesiam vero, & nūc licet (vt infra dicam) & semper credo licuisse plures quam quartuor, vel sex simul officium dicere in priuata domo, ac separatis abscis periculo, quod à personis prohibitus audiri possint: quia illi modus dicendi semper maneret priuatus, & de se non ordinatus, vt à populo audiatur; & ideo per se non est prohibitus, quod fecus esset, si à pluribus diceretur in Ecclesia ratione loci, vt recte Nauarrus insinuerit.

Secunda exceptio iure antiquo probata est, nisi ex speciali priuilegio aliud sit concessum; quæ ita generatim habetur in multis ex iuribus supra citatis, & in ipsa natura postiua prohibitionis videatur inclusa. In speciali vero dicitur in dicto capitul. *Quod in te*, regularibus secundum priuilegium Sedis Apostolice fuisse induitum, vt cum generale interdictum terræ fuerit, luceat eis ianuæ clavis, &c. celebrare diuina, Quod iam nūc communis lege statutum est, vt infra declarabimus: & ideo necessarium non est immorari in explicando de quibus regularibus id intelligatur. Alia etiam priuilegia concessa Episcopis, & mendicantibus in superiori sectione tacta sunt, quia magis pertinent ad sacrificium Missæ, quam ad alia officia diuina. Alia etiam concessa Templariis

A tractat Couarruuias dict. §. 2. num. 7, sed iam necessaria non sunt.

Igitur iure nouo ca. *Alma*, idem concessum est de diuinis officiis, quod de sacrificio Missæ; scilicet vt in Ecclesiis, & monasteriis possint singulis diebus aliqua diuina officia dici, sicut prius, cum illis quartior conditionibus supra declaratis; de quibus, quācum ad hæc diuina officia spectat, nihil addendum occurrit. Solum ad uerto, ibi quoad hanc partem (& idem est suo modo de sacrificio Missæ) non tantum concedi licentia, sed absolute præscribi, vt hæc diuina officia siant, vt indicant illa verba, *Adiuuimus præterea, quod alia dicantur diuina officia sicut prius*, &c. non quod ibi noua imponatur obligatio, sed quod vbi erat, relinquatur quoad hoc vt diuina officia dicantur sicut prius. Et hæc est ratio, ob quam ibi dicitur, priuando esse quotidianis distributionibus Canonicos, qui tempore interdicti horis canonicas non interfuerint. Et idem est proportionaliter de aliis omnibus, qui ad esse tenentur: nam candelam culpam, vel penam incurrent, si eo tempore desint, quam in quolibet alio, ceteris paribus.

Sed potest inquiri, quæna officia diuina fieri permittantur singulis diebus cum prædictis conditionibus. Ad quod respōdeo, omnia diuina officia, quæ per interdictum prohibentur, permitti. Probatur, quia textus loquitur vniuersaliter, vt patet ex illis verbis, *Missa celebrentur, & alia diuina dicantur officia sicut prius*. Illud enim relatiuum, *alia*, omnia indifferenter refert: & illa particula, *sicut prius*, candelam distributionem virtualiter includit: nam prius omnia dici poterant; atque hoc videntur omnes tanquam apertum supponere; quia ex textu aperte colligitur.

Solum oportet aduerttere, ita sumi hoc loco diuina officia, vt sacramentorum administratio, vel recepio non comprehendatur: nam, vt constat ex contextu capitis, prius de sacramentis disponitur: &

D postea de Missa, & aliis diuinis officiis: sumuntur ergo conditamente à sacramentis, de quibus seruanda sunt dicta superiori disput. Solum potest hic addi: limitatione ex dictis supra de benedictione matrimonij, scilicet, vt benedictiones illæ (nam inter diuinæ officia computantur) quæ circa personas laicas directe versantur, intelligentur excepta, nisi persone ipsæ alias priuilegium habeant: alioqui etiam cum his circumstantiis celebrari non poterunt, cum persona laica non admittantur. Quæ autem potest, an sit idem de benedictione, vel confectione, quæ incipit in persona laica, & terminatur ad Ecclesiasticam, vt est collatio primæ tonsuræ, & consecratio Virginis. Quidam enim affirmant idem esse dicendum. Sed certe contrarium videatur probabile, quia per illammet consecrationem fit persona suo modo Ecclesiastica: & ita officium illud non fit omnino coram persona laica, quandoquidem in progressu, vel termino eius iam illa est persona Ecclesiastica, seu priuilegiata. Ad hac vero diuina officia de quibus nunc agimus, applicanda sunt cum proportione omnia, quæ de Missa diximus, nam simul in textu E coninnguntur.

Explicitur aliqua dubia circa celebrationem diuinorum officiorum in festis à iure exceptis.

Tertia obseruandum est de his etiam diuinis officiis concedi, vt in quatuor festiuitatibus anni supra numeratis solenniter & absque illis quatuor restrictionibus celebrentur, sicut de Missa diximus. Quod extenditur etiam ad festiuitatem & Octauam Corporis Domini, & cetera omnia, quæ ibi dicta sunt, hic locum habent. Quædam vero dubia, quæ in Missa locum non habebant, in hanc locum reseruauimus. Primum est, quando inchoetur

2. Dubium

Aaa 4 tempus

Quando in tempus predicatorum festivitatum quoad hanc
cebetur concessionem. Nam quoad Missæ sacrificium tunc
tempus ad omnia officia in his festivitatibus.

incipit quando in quolibet die licitum est inchoare Missæ sacrificium: quia quando in aliquo die simpli- citer conceditur aliqua actio, concedi censetur o-

mne tempus illius diei alias habile ad illam actionem. Quando autem sit legitimus tempus ad inchoandam aliquam actionem, alibi est a nobis de-

claratum.

Atque hinc certum est, ut minimum licere in his festivitatibus à duodecima hora noctis officium diuinum illi temporis accommodatum; quale est ma-
tutinum cum solennitate dicere; & sic cæteras ho-
ras canonicas, & quælibet diuina officia suis conue-
nientibus temporibus inchoare. Pater, quia ab illo
tempore incipit in rigore dies ille prout naturalis
est, & totus ille est festinus, & in illo iam obligat
præceptum seruandi festum, & nonnulla ex myste-
riis, que illis diebus celebrantur, in illo tempore, vel
circa illud cõtigerunt, ut Nativitas Domini, & Re-
surreccio. Propero quod vñstum est in Ecclesia eti-
am. Missæ illis noctibus celebrare, quod maxime
in Nativitate Domini vñstum retinetur. Et ideo non est
dubium, quin possint etiam tunc dici in loco gene-
raliter interdicto; in nocte vero Resurrectionis li-
cet olim fuerit vñstum, iam fere mutata est con-
fuetudo: vbi tamen in totum, vel ex parte fuerit re-
tenta, obseruari poterit non obstante interdicto:
quia quoad hoc omnia licent, quæ sine interdicto li-
cabant. Et in hoc viderunt fusiles fundatus Soto,
cum dixit, anticipacionem illam Missæ noctis Re-
surrectionis, quæ, per consuetudinem ab Ecclesia
approbatam, facta est vñque ad horam nonam vel
decimam diei Sabbathi sancti, seruari posse non ob-
stante interdicto, de qua supra dictum est.

Solum ergo restat quærendum, an illa festa inci-
pian ante ipsum naturalem diem. In quo dicendum
est, incipere à tempore vespelerum vñstumque
festivitatis. Ita docuit Glossa in dict. cap. Alma verb.
Assumptionis, quam ibi alijs sequuntur & Couarru. 2.
part. § 5. num. 5. Item Calderinus, & alij in tractatu-
bus de Interdicto, & Summissæ verb. Interdictum.
Nauarr. n. 184. Soto in 4. dist. 22. qu. 3. artic. 4. Et rati-
o est, quia Ecclesiastica festivitas quoad diuina
officia à Vesperis præcedens die inchoatur, vt
pater ex Leone Papa Epist. 79. alias 81. cap. 1. vbi agens
de Dominicâ Resurrectionis ait, Cui à vespere Sabba-
thi initium constat ad scribi: & in c. 1. de Feris, idem di-
citur de omnibus Dominicis diebus; & alii festivi-
tatibus id sumunt ex c. 2. adiuncta Glossa, & in Clem.
vñca de Reliquiis, & veneratione sanctorum, in fine.
Idem supponit de Festo Corporis Christi. Cū
ergo ca. Alma, de his festivitatibus loquatur in or-
dine ad diuina officia, non est dubium quin de eis
**loquatur, prout Ecclesiastico more à primis Vesp-
 eris computantur.**

Statim vero insurgit secundum dubium, quan-
do ha festivitates finiantur quoad hanc interdicti
suspensionem. Nec iam inquirimus, an durent per
plures Paschales dies: sed lupponimus solum durare
per primum diem festivitatis præter festum Corpo-
ris Christi, quod octauam comprehendit quoad
hunc effectum, vt supra notatum est: Sed quær-
mus, in qua hora diei hæc suspensio interdicti finiat-
ur. Nam Glossa in dict. cap. Alma, dicit absolu hora
vesperarum talis diei, & Completorium iam non
posse dici solenniter, ac de more, sed cum illis con-
ditionibus quas interdictum requirit: Quam secu-
tus est Calderinus in d. c. tractatu, & alij, quos Couarruias refert. Fundari autem potest, vel in cap.
2. de Feris, vbi dicitur, Dominicam diem inchoari à vespere, & terminari ad vesperam: vel in ratione,
quia cum hæc concessio tantum fiat pro die festo,
tantum videtur fieri pro uno die naturali, vel si fiat
pro tota octaua, si pro octo diebus naturalibus; ex-

A goesicut à vespera inchoatur, ita debent ad vespe- ram finiri.

Dicunt nihilominus fere omnes alij Doctores in dict. capit. Alma, suspensionem illam interdicti extendi usque ad Completorium, ita ut illud etiam possit cum solennitate dici. De quo mihi nō est du- bius; siue quia Completorium solet in iure sub ve- sperino officio comprehendi, vt notavit Glossa in cap. vñst. 92. distincte. siue quia illa concessio preci- pue est, vt officium talis festivitatis solenniter dicatur. Vnde cum absoluta sit, ad totum officium ex- tenditur: officium autem integrum festivitatis, sic ut duas Vesperas, ita etiam duo Completoria com- prehendit. Præsertim, quia saevo ampliandi sunt, B & non restrainingi. Et hoc etiam confirmat con- suetudo. Ernonihil fauerit dicta Clement. vñca de Reliquiis, & veneratione sanctorum, vt ibi nota Glossa verb. In primis, nam indulgentia ibi concessa pro singulis horis, etiam in ultimo Completorio diei octaui locum habent, iuxta communem sen- tum, & consuetudinem Ecclesiæ. Neque obstat capi- t. de Feris: quia (præterquam quod sub vñstis) Vesperis potest Completorium comprehendendi. cap. expou- put illud iam non est in usu quoad multa. nam ibi dicitur ita computari Dominicam diem à vespera in vñstam, vt eo tempore ab omni seruili opere abstinentum sit; cum tamen constet obligationem cessandi ab opere seruili non incipere à vespera Sab- batii, & durare non tantum vñque ad vesperam C Dominici diei, sed per totum diem. Nec etiam ratio illa de die naturali est alicuius momenti: quia ius non loquitur de die naturali, sed de die festo.

Hinc vero suboritur dubium tertium, nam pra- dicti autores tantum extendunt hanc concessio- nem vñque ad horam Completorij, quo finito, aut sunt suspensionem interdicti cessare, & dandum esse si- gnum vt deinceps serueretur. Et qui hoc magis am- plificant, ad summum dicunt, vñamquamque Ec- cleſiam, vel monasteriorum posse in hoc seruare suam consuetudinem circa horam dicendi Completorij. Nam si in monasterio, v. g. tardius dici soleat, Communia in Ecclesia matrice: quamvis in hac dictum opinia fit, & signum interdicti datum, poterit in monasterio dici hora ibi consueta, & cum solemnitate ini- re concessa. Non caret tamen difficultate hæc senten- tia, quia illa suspensio interdicti non tantum cum quoad horas canonicas, sed etiam quoad qualibet alia diuina officia, vt statim dicemus: ergo, quamvis tempus horarum canonistarum finitus sit, si opor- teret aliquod aliud diuinum officium facere, durare reliquo tempore illius diei festi, poterit fieri cum eadem solemnitate, vt, v. g. si oporteret publice li- tanias dicere, aut processionem solemniter facere, aut Episcopalem benedictionem solemniter con- cedere, vel aliquid simile. Probarat consequentia, quia c. Alma, absolute concedit hæc fieri solemniter in his festivitatibus, sed festivitas non finitur hora Completorij, sed durat toto illo die naturali vñque ad medium noctem: ergo per se toto illo tempore durat suspensio interdicti: vt quantum est ex hoc capite, possint illo tempore diuina officia dici alibi circumstantiis interdicti: nam quod regulariter nō occurrit occasio dicendi solemniter aliquod diuinum officium eo nocturno tempore, accidentarium est: Præterea in his clericis, qui priuatim dicunt horas canonicas, posset esse frequens occasio vñendi hac libertate: nam, si fortasse postponant horas illius diei vñque ad illam noctem, poterunt libere illas dicere etiam si ab aliis audiantur. Confirmatur denique illa ratione, quod fauor Principis latissime est interpretandus; maxime cum verbo in rigore hanc interpretationem admittant.

Nihilominus tamen in re graui & morali non videtur discedendum à communi sententia, quam Com- missio de vñstis etiam probat. Et fundata videtur in hoc; quod illa sententia;

2. Dubium.
Quando ha festivitatis finiantur.

Gloss. op. 2.
Calderin.

C. Alma.

illa concessio facta est propter diuinum officium illius festivitatis; & ideo in ordine ad illud est festivitas computanda: sicut ergo ob hanc rationem incipit à primis vesperis iusta finitur in secundo Completo. Et præterea, quia alias posset tempore noctis tali festivitas dici etiam soleniter Matutinum sequentis diei, quod in multis Ecclesiis anticipatur, & in præter intentionem illius dicitur. Quod tamen videtur esse præter intentionem illius legis. Et sequela patet, quia, si toto illo tempore noctis duret suspenso interdicti, quodlibet diuinum officium posset in eo fieri iuxta ea, quæ statim dicemus. Unde quoad huc saltem effectum videtur mihi omnino seruanda communis opinio, & propter hunc videtur maxime introducta confuetudo illi conformis.

Quarto dubitari potest, quia diuina officia sint missam in his festivitatibus. Respondeatur, omnia illa, quæ singulis diebus fieri permittuntur cum quatuor circumstantiis supra declaratis, his diebus permitti fieri absque illis, & cum solemnitate publica; sive sunt sepm̄ horæ canonicae, sive benedictiones, aut consecrationes solennes aquæ, vestimentorum altarium, &c. Ita sentiunt communiter ibi interpretes, quos sequitur Couarruias, pars. 5. numer. 6. & Nauarr. c. 27. numer. 184. 185. 186. iuncto n. 171. & n. 177. & Sylvest. Interdicitum, 5. qu. 2. Tabiena numer. 2. & alij. Ratio est, quia illa concessio generalis est, & sine limitatione: non est ergo limitanda, maxime cum favorabili sit. Nam, licet talis suspenso interdicti fiat in honorem talis festi, & ideo præcipue intendatur, ut officia Missæ & horarum canonicularum illius festivitatis solenniter dicantur; tamen concessio ipsa absolute fit; & hoc etiam redundat in maiore festi honorem, & solemnitatem. Et confirmatur, quia eidem verbis, quibus in illo capite conceditur, ut diuina officia possint celebrari aliis diebus cum circumstantiis interdicti, conceditur postea ut his festivitatibus possint sine illis celebrari.

Quinto vero dubitari potest: at solennis benedictio nuptriarum illis diebus⁹ dari posuit: quia disput. præcedenti fecit. 1. circa finem diximus, non posse hanc actionem fieri aliis diebus etiam cum circumstantiis interdicti. Respondeo tamen ex vi interdicti non prohiberi, quin in prædictis diebus festi fiat. Ratio est, quia hoc est unum ex officiis, & ideo sub vniuersali concessione comprehenditur. Aliunde vero ibi etiam fit concessio laicis, ut possint diuinis officiis interesse illis diebus: atque ita cessat impedimentum: ratione cuius diximus supra non posse hanc benedictionem dari aliis diebus, etiam cum circumstantiis interdicti: quia sponsi ipsi laici sunt, & necessario debent interesse. Tamen, sicut ibi diximus, quando sponsi habent priuilegium, vellicet iuri audiendi diuina tempore interdicti, posse illis solenem benedictionem dari: ita hic à fortiori dicendum est, cum hac facultas eis fit concessa per hanc clausulam c. Alma. Dixa autem, ex vi interdicti: nam si fit alia prohibitio, illa non tollitur per hoc caput, ut est in festo Nativitatis & Paschatis: nam benedictio nuptriarum absque interdicto prohibita est à Dominica prima Adventus, vsque ad Epiphaniam: & à primo die Quadragesimæ vsque ad Octauam Paschæ, iuxta Concilium Tridentinum, session. 24. capit. 10. E de Reformatione matrimonij. Quod notauit Couarr. dict. 5. 5. n. 6. & Soto d. 22. q. 1. 3. post. 4. conclusionem. Qui specialiter dixit in festo Assumptionis posse benedictionem hanc dari solenniter, quia solum loquitur iuxta capit. Alma. Couarr. vero addit. festum Corporis Christi. Vtque vero omisit festum Pentecostes, quia loquuntur iuxta iura antiqua: nunc vero iuxta Concil. Trident. etiam prohibatum non est.

Sexto quarti potest, at liceat in his festivitatibus fontem baptismatis benedicere. Nam Couarr. exigit non licere, nisi tantum in die Resurrectionis;

A quia tempore interdicti non licet huiusmodi officium facere alii diebus, etiā seruatis circumstantiis interdicti, cum illa benedictio non sit simpliciter necessaria ad baptismum; & ideo ait non esse simile de confessione christianis: nam haec est simpliciter necessaria ad sacramentum Confirmationis. Hęc vero sententia falsa mihi videtur. Tum, quia nullo iure, Excluditur vel auctoritate fundatur, & alioquin est restrictio legis favorabilis, quae non est facile admittenda fine ratione cogente, quae hic nulla est: tum etiam quia illa benedictio fontis non est sacramentum, sed quoddam ex aliis diuinis officiis: ergo comprehenditur concessione generali. Præterea id quod assumit Couarruias falso esse credimus: nam benedictio fontis fieri potest tempore generalis interdicti, quibuscumque diebus, in quibus alias fieri poterat seruatis circumstantiis interdicti, ut supra dixi: B quia est necessaria ad integrum solennitatem Baptismi, que solennitas pernissa est tempore interdicti. Quod si in illis solennitatibus hoc non licet, nō video cur Couarruias excipiat diem Resurrectionis, cum concessio aequaliter fiat omnibus, nisi fortasse, quia solennis benedictio fontis specialiter pertinet ad officium illius diei: sed re vera iam nunc non pertinet, sed ad officium Vigiliae, quomodo etiam spectat ad officium Pentecostes. Paludanus Paludan., vero in 4. distinet. 7. quæst. 3. articul. 2. indicat, propter hanc rationem posse hanc solennem benedictionem fieri publice & fine circumstantiis interdicti; non solum in ipsis festivitatibus, sed etiam in Vigiliis Paschæ, & Pentecostes, quia officium Vigiliae est de solennitate Paschali, & Pentecostes. ita C quo opinandum est iuxta supra tractata de inchoatione horum festorum.

Septimo dubitari solet, an in illis diebus liceat sacra mentia recipere, aut ministrare etiam illis, qui in his festi nullum habent circa hoc priuilegium. Sed hæc res uitantur, licet & in superiori disputat. section. 1. sufficiens tacta ut sacramenta est, & ex ibi dictis etiam est resoluta. Diximus enim 7. Dub. 7. articul. 2. recipere, in priori parte illius cap. Alma, i. §. Adicimus, in qua autem ista conceditur, ut singulis diebus possint Missæ vel Afraria. diuina officia fieri cum supra dictis circumstantiis, non esse sermonera de ministerio sacramentorum: inferiori autem in §. In festivitatibus, quem nunc expresso: Conclusio. ponimus, sermo est de diuinis officiis eodem sensu, quo in §. Adicimus, id est, prout distinguuntur ab usu sacramentorum: ergo ex vi huius concessio non datur specialis licentia recipiendi sacramenta. Est enim Regula genere, in hac materia generalis regula obseruanda, quoties suspenditur interdictum, tantum quod ad illum effectum suspendi, qui in concessione declaratur; sicut etiam tantum suspensi durat pro tempore in concessione expresso: quia isti effectus non sunt ita conexi quin possit unus sine alio prohibiri, aut concedi. Et ideo si concessio est limitata ad unum, non extenditur ad alios, quandoquidem nec formaliter, & immediate, nec virtute; aut mediate propter connexionem, alios effectus complectitur. Et hæc videtur esse communis resolutio, ut videre Couarr. num. 184. est in Couarrui. ibi §. 5. numer. 6. Nauarr. cap. 27. Nauarr.

Ab hac tamen generali regulâ excipiendum est Eucharistia sacramentum, si vera est opinio, quam superiori disputat, probabiliter defendimus: ex vi concessio illius capit. Alma, licet clericis ministrantibus, vel assitentibus sacrificio Missæ tempore interdicti, ibi communicare, quocumque die, Sylvest. cum Sylvestro id affirmante, & Paludan. idem probabiliter sentiente: Quidquid enim licet clericis non sacrificantibus, sed assitentibus tantum, licet etiam laicis, quantum ad præfens spectat, ex his festivitatibus. Nam ratio est eadem, quia illa extensio ad clericos fundatur in connexione, quam, per se loquendo, & ex intentione Ecclesiæ, habet communio cum assitentia ad sacrificium, connexionem, inquam,

inquam, non necessariam, sed ad melius esse: ex qua probabiliter colligebamus hanc generalem regulam, cui conceditur priuilegium audiendi Missam tempore interdicti, consequenter concedi, ut possit in illa communicare ex sacrificatis participando. Ibi etiam pro hac parte expendimus verba illius capituli; propter quae censenus hanc opinionem piam & probabilem, quamvis propter communem opinionem videatur iam introducta contraria consuetudo, à qua facile recedendum non est. Illud autem, quod attingit Soto 4. dictio. 22 questionis, articulo 1. post quartam conclusionem, magis indubiatum est nimurum si aliqui communicent in his festiuitatibus ex priuilegiis, alios non habentes priuilegii, n. posse assistere dispensationi sacramenti: quia, cum populo (inquit) concedatur tunc publice interesse sacrificio Missæ, non est eur dubitetur, quin licet interesse sumptionis Eucharistia, cum non sit nisi pars sacrificij. Loquitur autem non de sumptione sacerdotis, sed alterius personæ priuilegiata, & illam vocat partem sacrificij, & non male, lato modo loquendo de tota illa actione, que inter sacrificandum fit. Quia ratio ne sic intellecta nos vñ sumus ad inferendum probabiliter, hanc participationem sacrificij assistentibus concedi. Illa tamen ratio in rigore solum probat licere communicare ex ipso sacrificio, vel assistere communioni, quæ in ipso metu sacrificio dispensatur.

³⁰ **S. Dub. An**
li: ent tunc
aſſiſtire
ſumptioni
Eucharistiæ,
que fit
ex for mullo
præconfeſ-
rato.
Non licet
tunc ex pra-
confeſratio-
nem comuni-
cari.

Dubitari tamen potest octauo, an licet assistere dispensationi huius sacramenti, quæ extra sacrificium sit ex praconfeſratio, vt cum in aliquo altari Sacerdos assistit ad dispensandum hoc sacramen- tum, & non ad sacrificandum: quia tunc illa dispensatio non est pars sacrificij, sed pure sacramentalis: ergo non comprehenditur sub diuinis officiis, qui- bùs licet assistere in his festiuitatibus ex vi huius cœfessionis: ergo non licet aliis fidelibus non priuilegiatis huic dispensationi Eucharistia assistere. Et quidem in eo casu videtur probabilior communis sententia; scilicet non esse licitam huiusmodi com- munionem in his festiuitatibus: quia nec est diu- num officium, prout ibi sumitur, nec pars sacrificij; & ita possit communis illa opinio satis commode limitari, si autores eius vellet, nimurum vt proce- dat de Eucharistiæ sacramento, per se confidera- to, & vt extra sacrificium dispensari potest; non ve- ro vt in ipso sacrificio fit, participando ex illo pro modo & conditione offerentis. Vnde, si in priuilegiis interdum distinde conceditur facultas audiendi Missam, & communicandi tempore interdicti; id fit, vt simpliciter communicari licet, sive in sacrificio, sive extra illud.

³¹ **Potest quili-
ber aſſiſtire
diſpenſatio-
ni Eucha-
riæ extra
Miſſam tē-
pore inter-
dicti.
Nauarr.**

De aliis vero non dubito quin possint assistere dispensationi talis sacramenti, etiam extra sacrificium factæ; non quidem ex peculiari concessione, cap. Alma: nam ibi nulla est, vt argumentum factum probat; sed excommunicati iure, vel potius ex non prohibitione iuris communis: quia tempore interdicti non est prohibitum videri, & adorari Corpus Christi, nisi in Missa, vt sibi cum Nauarr. notaum, af- fistendo autem illi communioni fere nihil aliud fit. Item, quia non est prohibitum fidelibus assistere tempore interdicti administrationi illius sacramen- ti, quod eodem tempore licite ministratur: nam, si Baptismus solemniter tunc ministretur, quilibet alius non prohibiti, vel excommunicati possunt ibi assistere: mo ipso solennitas hoc fere secum afferit. Idemque est in sacramento Confirmationis: idem erit ergo in praefecti; vel in sacramento Extremæunctionis, si ex priuilegio alicui detur: de matrimo- nio vero non est dubium; nec etiam de penitentia, dummodo non sit periculum audiendi confessio- nem. Solum in sacramento Ordinis ministrando est specialis ratio exceptionis: quia inter sacrificandum ministratur. Et ideo, nisi alias licet a sacrificio assiste-

A re, non licet assistere ordinationi in eo facta: q- men quoties illud prius licuerit, etiam hoc posterius licitum erit. Vnde, si in predictis festiuitatibus Episcopos publice ordines conferat, quibuscumque fidelibus licet illi officio assistere, etiam si admini- strationem cuiusdam sacramenti coniunctam ha- beat.

Ratio generalis est, quia, quoties iura prohibent audire diuina officia, non comprehendunt sacramenta; haec enim prohibent dare vel recipere; non vero assistere illis, aut ea videre vel audire. Huus autem iuris ratio esse potest: quia dispensatio alicuius sacramenti non est diuinum officium, per se com- mune omnibus fidelibus, id est, quod fiat nomine B omnium, & cui alij quasi per se assistant, suo modo participando & communicando in tali officio; sed est peculiare ministerium, quod per se transfigur inter dantem, & recipientem: ad quod aliorum pre- sentia est/ vt sic dicam) accidentaria, & quasi concomitans: & ideo non est magis prohibita ex vi interdicti, quam assistere in Ecclesia, aut videre Eucharistiam, vel quid simile. Atque ex his sat videtur constare, quæ officia, & quibus diebus sint vel non fini prohibita ex vi generalis interdicti loci,

De prohibitione diuinorum officiorum in aliis interdictis.

CONO superest, vt breuiter dicam⁹ de aliis interdictis quoad hæc eadem officia diuina. Er pri- ³² **D**icitur interdictum locali dicendum est, ju- **l**icatu.

mum de interdicto speciali locali dicendum est, ju- re antiquo esse prohibitum, & facere & audire in illo omnia diuina officia, quæ superius explicata sunt: & quæ prohibentur in tota aliqua terra per interdictum generale. Hoc patet ex eisdem iuribus spe- cialitatis; & quia quod hoc eadem est proportio, seu eadem efficacia interdicti singulariter lati circulocum in quem fertur. Hoc autem antiquum ius respetu interdicti specialis loci immutatum non est per cap. Alma, vt constat ex dictis supra de sacrificio Missæ: nam eodem modo loquitur caput illud de Missa & de aliis diuinis officiis; notarique hoc Couartuu, Coven. dict. §. 5. numer. 2. Et ideo de hoc interdicto quoad hunc effectum nihil superest dicendum.

Idemque fere est de interdicto personali, tam ge- ³³ **D**icitur personali, quam speciali seruata proportione. Nam per **l**iquam interdictum hoc prohibentur omnes personæ, que illo ligantur, ne hæc officia facere, aut eis interesse possint, quounque in loco, vt ex eisdem iuribus constat. Neque in hoc aliqua matteria facta est præter illam specialem ca. Alma. Vbi in illis quatuor festiuitatibus, interdicti permituntur interesse diuini cum limitatione ibi contenta, & à nobis supra declarata circa sacrificium Missæ. An vero licet personis non interdictis audire hæc officia si ab interdictis dicantur; & è conuerso an clericis non interdicti possint ea dicere, quamvis personæ interdicta adhuc, si eas excludere non valeant, dictum fu- pra est de sacrificio Missæ, & idem est hic propria- haliter sentendum.

SECTIO IV.

Quam graue peccatum sit in Ecclesiasticis personis
violare interdictum circa diuina officia,
& quibus modis id fiat &
puniatur.

T de hac re distinctius dicamus; o- ³⁴ **Q**uidam
porret in primis distinguere duo ge- **l**egi fiduci
nera personarum, quæ possint in- **p**ersonarum
terdictum violare; scilicet Ecclesi- **h**ominum
sticarum, & laicarum. Sub laicis com- **pr**udent
prehendemus.

prehenduntur omnes non Ecclesiastici, de quibus postea. Sub Ecclesiasticis ergo comprehenduntur in primis clerci omnes, à prima tonsura vsque ad quemlibet superiorem ordinem. Censet autem Con-

Clericis con-
ingatis et
iam com-
prehendun-
tur.

Comprehen-
duntur e-
narrum religio-
s & monas-
rii.

De pio in-
terdictu-
m.

Etiam ap-
proxima

A ntuarr. capit. 27. numer. 187. Et probatur mani- feste: nam iura directe & grauiiter prohibent has a- ctiones Ecclesiasticis personis ex vi interdicti; ma- teria autem illius prohibitionis grauis est, vt per se constat; modus etiam prohibendi grauis est: scilicet & verbis rigorosum præceptum indicantibus, & interdum sub grauissimis penit. ergo tale præ- ceptionis obligat sub mortali. Deinde probatur indu- Probatur
ctione in singulis interdictis. Et primo de interdi-
cto speciali personali, quod in praesenti videtur gra-
uius obligare, est res manifesta: quia illa est censura
grauiissima huic personæ imposita propter culpam
suam: ergo in materia sacra & graui illam violare,
est ex genere suo peccatum mortale. Item ob hanc
causam, quoties iura aliquid videntur remittere de
rigore interdicti, semper aliquam exceptionem
faciunt earum personarum, quæ sua culpa cau-
sam dederunt interdicto: quia nimur illa sunt
personaliter & specialiter interdicta, sentiunt ergo
hanc obligationem in talibus personis esse gra-
uissimam.

In secundo ordine videntur esse illi, qui perso- naliter interdicti sunt generali interdicto, inter
quas, & alias haec est differentia, quod non propter
proprium culpam ligata sunt; at censura, & prohi-
bitio; eadem est: ergo in eadem materia eadem gra-
uem obligationem inducit. Nam quod prohibitio
illa posita fit propter culpam propriam, vel alienam;
non est differentia sufficiens, ut illius transgresio in
vno sit peccatum mortale, & non in alio. Quia præ-
cepit iustus suam totam vim & efficaciam haberet,
etiam si aliquid onerosum prohibeat, vel mandet
propter communem bonum; absque villa culpa eius,
cui imponitur.

Tertio hinc facile fit gradus ad interdictum spe- ciale loci, tum respectu eorum, qui causam illi de- derunt; nam in illo habet vim personalis & spe- cialis; tum etiam respectu allorum, quia in eos ha-
bet vim quamdam generalis interdicti, non quidem
absolute ligantis personas, sed quod non celebra-
nda diuina in tali loco, vel tempore: ergo respectus
tam grauem obligationem inducit hoc interdictum
in singulis personis respectu talis loci, sicut interdi-
ctum generale personale respectu omnium loco-
rum. Imo ex parte videntur esse gratior propter ma-
iores determinationem, & specialitatem prohibi-
tionis.

Tandem hec ratio cum proportione accommo-
dari potest ad interdictum generale loci: quia vero
post cap. Alma, illius transgresio tantum consistit in
modo, ideo in hac parte videntur esse leutor. Nihilo
minus tamen non dubito, quin illa etiam sit grauius
materia, & sufficiens ad peccatum mortale: quia in
rebus mortalibus modus interdicti valde necessarius
est ad honestatem morum, & ad comminem bonum.
Nam celebrare v. g. cum vestibus sacris ad modum
pertinet; & tamen obligatio seruandi talem modum
grauiissima est; & multa similia diximus agentes de
Sacramentis: ita ergo est in praesenti. Eo vel maxi-
me, quod ille modus, licet non sit de substantia di-
uini officij, quod celebratur: nunc tamen est veluti
de substantia huius interdicti, quod seruari præci-
pit: & ideo, sicut Ecclesia quantum est ex se in-
tendit obligare grauiiter ad illius interdicti obser-
uationem: ita maxime obligat clericos, & religiosos ad
illum modum obseruandum: quod hoc ergo sem-
per manet illa obligatio sub mortali. Alioquin in-
terdictum illud fere totam suam vim amissit contra intentionem cap. Alma in illis verbis, Ceteris, quæ
circum obseruationem interdictoriæ à nostris sum prædecessori-
bus instituta, in suo robore duratur. Vnde in Clement. Clem. 1. de
1. de Sent. ex co. de quibusdam violentibus hoc in-
terdictum prædicto modo dicitur, Non abque dam-
no cathedralium & parochialium Ecclesiarum, & can-
dalo plurimerorum dirumpendo neruum Ecclesiastica disci-
plina.

Prima assertio.

D ico ergo primo, in Ecclesiasticis personis vi-
olarer quodcumque interdictum celebrando di-
uina officia ex genere suo est peccatum mortale.
Est communis conclusio quam (licet Cajetan. verb.
Interdictum, dubitet) omnes Summiſtae ut clarum
supponunt; & Soto d. 22. quæst. 3. articul. 1. concl. 5.

Pline, generalia locorum interdicta presumptio damna-
bili violare presumunt. Quae verba manifeste indicant
peccatum mortale etiam ante illam Clementinam:
nam post illam euidentis est, cum propter illam cul-
pam imponat excommunicationis penam. Quod
grauis est id signum illam culpam ante etiam fuisse grauem:
non enim culpa grauia est, quia propter eam excom-
municatio imponitur, sed est conuerso, quia ipsa gra-
uia est, ideo censura punitur. Et simile argumentum
potest sumi ex Clem. 2. eo. ti. & ex aliis textibus sta-
tim afferendis.

Quamvis autem haec assertio ita generatim pro-
posita certa sit, in particulari sapere est difficile iudicare,
an sit mortale, nec ne? quod tamen discernere
est necessarium, tum propter conscientias, tum etiam
propter iudicium ferendum de pena Ecclesiastica.
Neque agimus de excusatione peccati mortali-
bus ob indeliberationem, sed inaduentriam: nam
hoc nihil habet hic speciale, sed applicanda est genera-
lis doctrina: solum ergo ex parte materiae possunt
nonnulla dubitari.

Enodantur aliqua dubia.

⁹ **P**rimum est, an exercere actum alicuius ordinis
minoris contra interdictum aliquo ex modis
predictis sit sufficiens ad materiam peccati mortali-
bus. Nam Soto dicit, articul. 1. explicando s. conclus.
videtur hoc limitare ad actu alicuius ordinis sacri.
Sed ille non loquitur de gratuitate culpa, sed de ir-
regularitate, de quo infra. Contrarium vero supponere
videtur Syllu. interd. 5. q. 3. & 4. in princip. & quest. 5. versicul. 1. & 4. nam dicit prohibitionem
Ecclesie esse generalem de omnibus etiam minoribus
& transgressionibus eius per talem actum, seu vi-
tum ordinis minoris esse sufficiensem ad irregulari-
tatem contrahendam, que quando incurrit per
modum penae videatur esse sufficiens indicium peccati
mortalis: quia est gravissima pena. Et quid
quid sit de irregularitate mihi videtur illa grauia sa-
tis materia pro culpa mortali: cum sit actio sacra, ad
quam ex officio minister est consecratus: cum ergo
Ecclesia directe interdicat illud ministerium, non
caret graui culpa qui illud praeceps transgreditur.
Eo vel maxime, quod hoc ministerium semper
sit cum aliqua cooperatione ad sacrificium Missarum,
vel alius sacram officium; propter quod maxime
interdictum: & ideo, per se loquendo, haec est suffici-
ens materia, nisi actio esset tam parua, & ita solitaria
seu praeceps ab alia cooperatione, ut moraliter quasi
nihil reputaretur. Addendum etiam hic est, quod
supra notauimus agendo de excommunicatione,
secundum praeferente consuetudinem vix dari vi-
sum minorum ordinum, ita proprium clericorum;
vt non possit per laicos exerceri: & ideo, quantum
ad proximum attinet, haec quest. vere iam locum non
habet, nisi querenter est communis laicus, de quibus
infra dicturi sumus.

¹⁰ **S**econdum dubium est, an publice canere in Ec-
clesia diuinum officium, vel aliquam partem eius
contra interdictum sit sufficiens materia peccati
diuinum officium: vt v. g. quod religiosus in choro dicat co-
gium in Ecclae contra illud officium, aut vesperas cum aliis. Extratio dubij est,
interdicti idem non videtur hoc in clerico habere speciale-
mentem grauitatem. Respondet, quidquid sit de laico, de
quo infra: in clerico hoc esse peccatum mortale,
quando vt clericus seu persona Ecclesiastica ad illud
officium deputata, tale munus exercet: prout esse in-
telligitur, quando aliquis vt pars illius cleri sed com-
munitatis Ecclesiastice illud officium celebrat: sicut
concurrunt religiosi in choro cantantes: & clerici
seculares, qui ratione beneficij, vel alio simili titulo
in choro assistant: nam ad hos omnes pertinet di-
recte illa prohibito celebrandi tale officium, & ma-

teria de se est grauis. Oportebit tamen, vt pars aliqua notabilis officij dicatur, qualis erit, verbigratia vna hora canonica, vel magna pars eius; nam dicere vnum versum, imo etiam vnum psalmum, non videtur esse mortale seculo scandalo. Dicere autem publice orationem diuini officij premisso. Dominus vobis cum: grauia materia esse videtur, quia & est actus ordinis sacri proprius, & licet quantitate, vt si dicam, non sit magnus: tamen qualitate reputatur valde grauia.

Et per hanc, quae in his duobus dubiis dicta sunt, potest iudicium ferri de aliis similibus: vt verbigratia, de benedictione aqua, aut aspergione foliis, quae fieri solet diebus Dominicis, an per se sit sufficiens materia peccati mortalis: item debet iudicatio Episcopali solenniter data, & similibus. Dicendum est enim esse sufficientem materiam, per se loquendo: nam, licet actus videantur esse breves: tamen sunt actus annexi ordinibus facies: & sunt actus in suo ordine graues, & magna autoritatis. Et ideo semper loquimur de his, vt solenniter factis: nam quod sacerdos ingrediens cum aliis Ecclesiam interdictam eos aspergit aqua benedicta, nullum peccatum est: quia neque illud est officium diuinum, neque proprie est actus ordinis: vnde non est per interdictum prohibitus. Iudeum est de priuata benedictione Episcopi, quam domi fuit, vel per viam incedens tribuit non enim est ex actibus sacris, qui per interdictum prohibentur.

Tertio potest dubitari circa interdictum gene-
rale loci, an pratermittere vnam tantum circum-
stantiam ex his, quae praecipiuntur, sit sufficiens ma-
teria peccati mortalis, vt v. g. an dicere Missam in Ecclesia aperte ianuis, & seruatis aliis coditionibus
sit peccati mortale. In quo Doctores communiter sentiunt huiusmodi transgressionem sufficiere ad
peccatum mortale, vt colligitur ex his quae traduntur
Couarr. dict. 5. 4. num. 6. versic. 14. Syllu. Interdi-
ctum, 5. q. 5. in princ. Tabiena n. 2. Armilla nu. 43 qui
citant Hostienem Ioannem Andream, Calderinum,
& alios. Et fuit dicta Clem. 1. de Sent. excomm. vbi
interdictum in vna sola conditione violabatur: ni-
mirum, quia ianuis non omnino apertis, sed perforatis, seu fenestratis in eis factis diuina officia celebri-
tur: & nihilominus transgresio exaggeratur, vt valde
grauius. Ratio vero esse videtur, quia non illius
interdicti ita constitutur nunc ex illis conditionibus,
vt qualibet ablata, tota forma & quasi substantia
interdicti destruatur. Item, quia ad finem inter-
dicti, qui est grauare populum, cumque a diuinis ex-
cludere, qualibet ex illis circumstantia est valde
necessaria: & ideo est materia grauia illius precepti:
cuuius indicium etiam est: quod in omnibus iuribus,
in quibus haec officia tempore interdicti permit-
tentur, semper adiiciuntur expresse omnes illae con-
ditiones. Neque sat erit, quod pratermissa vna
conditione, verbi gratia, quod ianuæ sint clausæ, a
lia via caueatur, ne officia a personis prohibitis au-
diantur: quia hit est finis precepti, non materia: te-
nem autem non solum finem, sed etiam materiam
præcepti obseruare: imo potius materiam,
quam finem. Vel (quod idem fere est) lex hac inter-
dicti non solum cauit, ne diuina officia audirentur:
sed etiam ne audiri possint quantum est ex modo
quo fieri permittuntur, vt sumitur ex capit. Quod in
te, de penitentiis & remiss. & ideo obseruat illius
modi quod omnes & singulas circumstantias gra-
uia materia est. Atque haec sententia verissima est, &
conformis communi sensui, & existimationi Eccle-
sie, qua in his rebus moralibus magnum pondus
habet.

Solum videntur adiuvenda duo. Primum est,
grauitatem hanc non confistere in sola circum-
stantia, sed in officio dicto sine tali circumstantia:
nam

declaratio nam inde fit, ut totū officium dicatur modo inde-
re ratione bīto; & quia officium est res grauiissima, ideo etiam
resolutione Primus. illa transgressio grauis est. At vero si fieret contra
circumstantiam absque officio subsecuto, illa per se
non esset materia grauius huius transgressio, vt
verbi gratia, si pulsarentur campanæ ad Missam, &
aperiretur ianua & conuocaretur populus, si postea
Missa non diceretur per se & ex vi interdicti, non es-
set illa grauius transgressio exterior, quandoquidem
in principali materia & per se prohibita non vio-
latur. Dico autem, exterior, nam, si id fieret animo
faciendo sacram, interius quidem iam peccatum es-
ser graue: mutata vero intentione extermum pecca-
tum non esset consummatum. Vnde si à principio
fieret absque tali intentione, solum ad aliquam ostend-
ationem, vel alios fines, per se loquendo, non es-
set transgressio mortalis contra interdictum: ratio-
ne autem scandali, moraliter loquendo, semper erit
peccatum mortale. Hinc etiam secundo aduertiu-
mus, necessarium esse ad hanc gratuitatem culpa,
vt totum aliquod officium, vel magna pars eius sine
tali circumstantia fiat: nam, si verbi gratia, solum
dum fit offertorium, vel in ultima parte Missæ post
consumptum sacramentum sit aperta ianua Eccle-
siae, non opinor illam esse materiam peccati mortali.
Imo, si id casu contingat, & non omnino voluntarie,
nullum erit peccatum: vt verbi gratia, si ali-
quis ingredens Ecclesiam tempore interdicti ianuā
apertam relinquit, non tenetur sacerdos, qui Mis-
sa dicit, statim sistere donec ianua claudatur: &
licet interim dum clauditur Epistolam aut Euange-
lium dicat, nihil peccabit: quia per illum non stat, &
alioquin non decet tam facile interrumpere sacram
ministerium: satis ergo est ut caueat, ne nimia sit di-
latio, & si oportuerit, vt signo aliquo id admoneat,
loco & temporis oportunitatem aut decentiam ser-
uando.

Secunda assertio.

Dico secundo, clerici, qui violent interdictum
exercendo actum proprium sui ordinis, eo mo-
do, quo à laicis exerceri non potest, irregulares sūt
& alias censuras & inhabilitates in iure expressas
incurrunt. Hoc est quasi axioma in hac materia, vt
notarunt Glossa & Doctores in cap. Episcoporum, de
priuilegiis in 6. & in cap. Is qui, de sententiis ex com. in
6. Abbas cum aliis in cap. Postulatis, num. 5. de Cle-
ricis excommunicatis, ministr. Couarr. supra §. 2. num. 2.
Nauarrus cap. 27. numer. 187. Soto dist. 22. quæst. 3.
art. 1. conclus. 5. Richardus in 4. d. 13. art. 4. quæst. 1.
Colligitur ex cap. Is qui, §. Is vero, de Sent. ex com. in
6. vbi sermo est de illo, qui scienter in loco celebrat sup-
posito interdicto, quod etiam degenerali omnes in-
telligunt: nam ita loquantur iura de quolibet loco
prohibito per interdictum generale, à fortiori au-
tem comprehenditur interdictum speciale loci, vt
ex vi etiam verborum constat. Et eadem ratione
comprehenditur ibi omne interdictum sive ab ho-
mīne, sive à iure latu fit: quia lex generalis est. Quā-
vis nunc propter Extravag. Ad eundam, necessarium
sit ad incurram hanc irregularitatem, vt locus
nominativus declaratus seu denunciatus sit interdi-
ctus. Ex illa autem particula, Is qui, aperte constat
poenam esse generalem, & comprehendere omnem
clericum sive regularem sive secularēm: præsertim
cum addatur exceptio, nisi iure vel priuilegio super
hocaliud concessum sit: comprehendit ergo omni-
em personam, quæ huiusmodi concessionem non
habet. In interdicto autem ab homine sufficit vt va-
lidum sit, licet fortasse sit inutile seu inique latum,
iuxta generalem doctrinam datam de censuris in
communi.

Propter particulam autem, scienter, excusatibus
in primis ab hac irregularitate, qui ex ignorantia
probabiliter hoc facit. Deinde probabiliter opinor
Fr. Suarez tom. 5.

Aexcusari omnem i. lumen, qui directe bona fide id fa-
cit, etiam fortasse negligens sit etiam ex graui cul-
pa, dummodo ignorantia affectata non sit: quia alias
illa particula, sive enter, nihil operatur: quia ignoran-
tia inimicibilis per se habet excusare, vt saepius in
superioribus diximus. Rursus, quamvis verbum ce-
lebrat, absolute prolatum, videatur de sacrificio Mis-
sa, quasi per antonomasiā dici: nihilominus pro-
prie & in rigore comprehendit cuiuscumque diuini
officii celebrationem. Et ita sumitur in præsenti tex-
tu iuxta omnium expositionem, cōsentaneam pro-
prietati verborum, & aliis iuribus, quæ statim refe-
remus. Additur præterea in illo textu solum Ponti-
ficem Summum posse in hac irregularitate dispen-
sare: quod intelligendum est nunc iuxta limitationē
de irregularibus occulis Episcopo commisus per

Con. Trident. fess. 24. c. 6. de reformat.

16.

Denique additur in eodem textu alia ponit his
verbis, Es ideo iſſatur in eligibilius, quod nec ad eligendum
cum aliis debet admitti. Per quæ verba irregularitatē
adiungitur quedam suspicio, nam ex vi irregulari-
tatis sit quidem aliquis inhabilis vt eligatur, argu-
mento textus in cap. Si celebrat, de Clerico excomi-
municato ministrante ibi, quia ad suceptiōnē eorum
eligitur, à quorū perceptione à sancto Petribus est priua-
tu. Sic enim in præsenti dicere possumus, si irregu-
laris eligatur (electione nimis Ecclesiastica) ali-
quod modo eligi ad vium ordinū, à quorum per-
ceptione est prohibitus, & ideo talis electio prohi-
bita etiam est: specialiter vero ex vi huius textus vi-
detur iste irregularis ita ineligibilis fieri, vt electio
enī irrita sit: hoc enim in rigore significat vox illa,
Ineligibilius. Et confirmari etiam potest ex c. 1. de Po-
stulat. prælat. vbi postulatio persona, quæ interdi-
ctum violauerat repellitur, vi indigna. Quod verbū
videtur in rigore significare esse nullam, sicut elec-
tio indigna nulla est. Et quod hoc est eadem ratio
de postulatione, & electione: vt ex eodem textu col-
ligitur, & ex Glossa, Panormitanō, & aliis. At vero
irregularitas ex se non priuat potestate eligendi;
quia non priuat vsu iurisdictionis: & ideo dum in
dicto §. Is vero, additur, huiusmodi irregularē non
esse admittendum ad eligendum, noua pena adiū-
gitur: quae non potest esse nisi suspicio quædam.
Et ita est intelligenda Glossa, ibi, quæ dicit, hunc a-
mittere potestatem eligendi actiūam & pāsiūam.

Alia vero Glossa in dict. c. 1. de Postulat. prælatorum, Videantur
verb. Personam expresse aī. sive in suspensiōnē, & supra nota-
ideo eligere non posse. Subiungit vero etiam non tām mā-
posse beneficium conferre, nec excommunicare. ria de Sistē
Quod colligitur ex c. vltimo de Excessib. prælato.
rum, vbi omnem institutionem, desstitutionē, col-
lationem præbendarum, & excommunicationes,
seu interdicti sentencias à quodam Episcopo post
violationem interdicti factas, decernuntur irrita &
inanis. Hanc vero suspensionem dicit Soto esse ab
officio & beneficio: & idem supponit Caetanus
in verbo Interdicti violatio. Ego vero non inuenio
in iure circa hoc suspensionem à beneficio, sed fol-
lum ab officio, ex qua non infertur alia. Atque hinc
obiter intelligitur has poenas priuationis pāsiūam &
actiūam electionis non esse dependentes ab irregu-
laritate, sed per se impositas: ita vt illas incurvant
etiam qui irregularis herinon possunt, vt de moni-
cialibus notarū Nauarr. cum Calderino dicit, nu-
mer. 187. Quæ autem transgressio interdicti suffi-
ciat ad hanc irregularitatem, & alias poenas dictas
incurrandas disputatur late à Doctoribus: breuiter
tamen dicendum est: Violationem hanc scienter
factam, cum culpam mortali, quacumque ratione co-
mitatur, celebrando ex officio in loco interdicto,
cōtra formā à iure præscriptam, satis esse ad has poe-
nas incurrandas. Quia illa est grauis violatio, &
celebratio simpliciter prohibita in loco interdicto, &
in illo textu nihil aliud requiritur: quid vero signi-
ficiamus

Viola nō in
terdi cūm
exig nra
ita etiam
culpabilis
vitat pāsiū
hanc.

Priuantur
etiam dicti
clericis ele-
ctione pāsiū
ua & actiū
ua Eccles.

Cap. 1 de
Postulat.
prælator.

Glossa.
Panorm.

Soto.
Caetani.

Nauarr.

ficiemus per illam particulam, ex officio, in puncto se-
quenti declarabitur. Quod, vero talis culpa in foro
requiratur, saltem conscientia necessaria sit; probatur, quia hec
ad ea irreg. irregularitas imponitur, ut poena grauissima: & id
incurredā eo non incurrit nisi intercedente graui culpa:
quamvis alia irregularitas, quae non est poena, soleat
contrahere sine culpa; vt in simili dictum est latius
tractando de excommunicatione. Est etiam huius
rei optimum signum, quod cum hac irregularitate
coniunguntur aliae poenae, & censurae, quas certum
est non incurri sine culpa mortali. Aliqui vero ex-
tendunt hanc irregularitatem non solum ad eum,
qui celebrat, sed etiam ad eum, qui auctore est ut a-
lius celebret, & ad superiorem, qui id facere per-
mittit. Ita sentit Maiolus libr. 3. de Irregularitate c.
20. num. 7. & c. 23. num. 9.

17. Verumtamen non existimo hoc esse verum ex
Excluditur vi illius §. Is vero, quae ibi de celebrante loquitur, &
quorundam non de aliis; & in materia penalis non est admittenda
extensio, vt supra de censuris & excommunicatione
diximus, & quoad hoc est eadem ratio de ir-
regularitate. Nec etiam in aliis iuribus inuenio il-
lam extensionem factam, & ideo illam non admitto.
Solum inuenio in cap. Episcoporum, de Priuile-
giis in 6. mentionem fieri de his, qui celebrant, vel
Priuilegio faciunt celebrare diuina in locis interdictis; & in
eos præter alias penas à iure flatuas, nouam penam
imponi interdictis ab ingressu Ecclesie, de quo inter-
dicto quid sit, & quam vim habeat, poitea gene-
ratim dicemus; illa vero pena non est propria cle-
ricorum, sed laicos etiam comprehendit, si cele-
brare faciant, vel alia ibi prohibita, quatenus ab eis
fieri possint, ut ex ipso textu constat: Irregularitas
autem de qua agimus, solum in clericos fertur, si ce-
lebrant, non vero si celebrare faciunt.

18. Obiter vero in illo cap. Episcoporum, notanda
sunt illa verba, Praeumpserint, & donec fatuerint,
circa c. Ep. &c. vt intelligatur quando incurratur, & quantum
duret illa specialis pena iuxta vim & proprietatem
illorum verborum, quam sepe in superioribus de-
clarauimus. Similis huic est alia pena excommuni-
cationis, qua fertur in Clement. 2. de Sentent. ex-
Clem. 2. de comm. contra dominos temporales qui cogunt ali-
quem ad celebranda diuina in suis terris interdicto
sunt. quem textū late exposuimus supra disp.
Clem. 1. & 27. lect. 4. In Clementina etiam 1. & 3. cod. tit. haben-
tur speciales penas excommunicationis late in reli-
gioſos non seruantes hoc interdictum locale; vel ce-
lebrando in loco interdicto, vel etiam alios admitten-
tes, quae in superioribus tacta sunt, & tractando
etiam de excommunicatione.

19. Præter has autem penas, quae ipso iure feruntur,
sunt aliae, quae ferenda sunt iuxta modum in iure
præscriptum. Nam in cap. Autoritate, de Priuilegio in 6.
in genere dicitur, hos transgressores per locorum
ordinarios esse compescendos. Deinde in capit. Po-
stulaſti, §. Quæſiſti, de Cleric. excomm. ministran-
te, de clericis hoc interdictum violantibus dicitur,
esse beneficis spoliandos: Demonachis vero, &
monialibus, esse in arctiora monasteria ad agendum
penitentiam detrudendos. Verumtamen, ut ex
textu constat, ibi non est sermo de quibuscumque
violatoribus huius interdicti; sed de his, qui adeo
perinaces erant in eo delicto, ut etiam propter eam cau-
sam excommunicati (scilicet ab homine) in eadem
contumacia cum interdicti contempnuo perdurabat.
Et ita censeo verum, quod significat ibi Glossa verb.
Spoliandi, ante huiusmodi contumaciam, secundum
illud ius, non esse dignos tali pena; licet oppositum
videatur insinuare Naunarrus cap. 27. num. 87. &
multi alii qui absque vila limitatione dicunt viola-
tores interdicti his penas esse afficiendos: ut pacet
etiam ex Panormitanō ibi num. 5. & Couarr. supra
§. 2. num. 2.

Denique addunt hia auctores cum Glossa in dict.

A c. Postulaſti, verb. Celeb̄are, huiusmodi clericos pos-
se per Episcopum deponi; citatq; illa Glossa capi-
tulari, eodem tñ de Clerico excommunicat, mini-
stran. Quod, rete per p̄sum, loquitur de interdicto rebus
personali, non de locali; tamen ex paritate rationis
videtur sumi argumentum, quod hic habet ma-
iore efficiaciam, quam in aliis, quia omne interdi-
ctum ad personam relatum respectu seu pro-
portionaliter reducitur ad personale; inducere enim cē-
furam & prohibitionem eiusdem rationis. Tamen
suppositum, quæ diximus, ex alio generali principio
videtur illa sententia magis certa. Nam illud deli-
ctum post tot censuras & penas, & cum tanta con-
tumacia & contemptu est grauissimum, & ideo de-
positione dignum.

Eadem irregularitatem incurtere violatores in-
terdicti personalis.

B Ex his vtterius infertur, eandem irregularitatem
incurri violando interdictum personale, sive
speciale sive generale, probatur, quæ à simili ex dictis
de locali propter rationem paulo antea factam. Ef-
ficacius tamen probatur ex cap. Is cuius de Sent. exco.
in 6. vbi dicitur. Is uies Ecclesie interdictus ingratis, ir-
regularis efficitur, si contra interdictum businſis diuina
in eas ingrat in suo agens officio fiscus primus. Et additur
ratio. Cum fibi per consequens confatur in ipsa diuinâ
celebratio interdicta, in quo textu primum est adver-
tendum, illud interdictum, de quo in eo agitur, non
esse locale sed personale: nam quando quis interdi-
citur ab ingressu Ecclesie, Ecclesia ipsa non manet
interdicta: tum quia in ea possunt celebrari & audi-
ri diuina ab aliis: tum etiam quia talis persona iner-
ditur respectu omnium Ecclesiarum, & tamen
non omnes sunt interdicti: est ergo illud interdi-
ctum personale: recte ergo ex illo colligitur, per
huiusmodi violationem interdicti personale in-
curri irregularitatem. Nec refert, quod illud non sit
interdictum simpliciter, si sic dicam, sed limitatum
ad tam locum, nimirum Ecclesiam: nam potius
inde à minori sumitur argumentum. Nam si ob vi-
latum interdictum personale secundum quid in-
curritur irregularitas: multo magis incurreret ob
violationem interdictum personale simpliciter, item
ob rationem textus, quæ non fundatur in speciali
ratione talis interdicti, sed quia per illud est prohibita
celebratio diuinorum in Ecclesia. Quæ ratio
habet locum in omni interdicto personali: in omnibus
aliis directe, & immediate: in illo vero quasi simpli-
citer, seu per consequens, ut dicitur in textu.

Potest autem aliquis cogitare, rectum illumini-
tandum esse ad interdictum speciale, seu quod
fertur in aliquo propter propriam eius culpm: quia
hoc modo interdicti solet aliquis ab Ecclesiæ in-
gressu. Et ideo penam hanc non esse excedendam
ad interdictum personale generale: quia illud non vi-
detur cum tanto rigore obligare; si non feratur in
aliquem propter propriam eius culpm. Sed hoc non
ita est, quia in illo textu absolute est sermo de
interdicto personale: neque enim interdictum ab in-
gressu Ecclesiæ necessario limitatur ad speciale: pos-
set enim aliquis populus generaliter interdicti ab in-
gressu Ecclesiæ: nā si potest interdicti simpliciter, cut
non etiā secundum quid? Et simili argumentum
conincit, posse aliquem sine propria culpa interdicere
ab ingressu Ecclesiæ, & a celebratione in illa: si nimirum
clerus hoc modo generaliter interdictatur, &
tunc etiam in persona sic generatim interdicta ha-
beret locum decisio dicti capit. Is cuius: nam ille sim-
pliciter est interdictus ab ingressu Ecclesiæ. Nec-
refert, quod ille sit interdictus propter propriam cul-
pam, vel sine illa: tum quia hoc in textu non luita-
tur: tum etiam quia hoc non variet substantiam
censuræ & prohibitionis, licet fortasse si quid con-
ferat

ferat ad gravitatem eius: tum denique, quia in violatione interdicti localis, ut aliquis in regularitate incurrit violando illud, non est necesse ut proper propria culpam fuerit interdictus: ergo neque in interdicto personali necessarium erit, cum a nullo iure hoc declaratum sit. Non me latet, Couarruiam dicta rolect. p. 2. §. 1. n. 3. interpretari illud cap. Is cui, de interdicto ingressus Ecclesie lato in aliquem ob contumaciam eius; vel proper crimen, quod sententia Bernardus Diaz. Qui fundatur in verbis textus, quæ exponere necesse est.

Adduntur ergo in dicto cap. Is cui, hæc verba, *Talius quoque si hoc interdictum durante decedat, non debet in Ecclesia, vel camere Ecclesiastico, nisi penitenti, sepeliri.* In quibus verbis illud relatum, talia, duobus modis intelligi potest; primo, ut referat simpliciter hominem interdictum ab ingressu Ecclesie: & ita intelligent prodiuti autores: & consequenter volunt, illud interdictum habere hunc effectum priuandi sepultura Ecclesiastica, quod habet suam difficultatem disput. sequent tractandam. Etiuita hunc sensum consequenter dicunt, in illis verbis loqui Pontificis de homine interdicto proper propria culpam: quia poenitentia non postulatur, nisi suppedita culpa. Tamè non propterea necesse est, vt in toto textu sit sermo solo interdicto lato in aliquem proper propria culpæ eius. Vnde Berhardus Diaz solum dixit in illis posterioribus verbis esse sermonem de interdicto proper contumaciam. Atque ita ex illis solum colligimus, interdictum ab ingressu Ecclesie priuare sepultura Ecclesiastica nisi quando latum est proper propria contumaciam vel culpam. Quia, si tunc etiam cessat talis effectus illo poenitentiam agenti, multo magis non habebit locum in eo, qui non indiget poenitentia. Vnde etiā possent illa verba vniuersaliter intelligi, tamè subincolta alia conditione, nisi penitentia, si poenitentia indiguerit; vel certe nisi penitentia, id est, nisi vere penitentes mortuus fuerit; & huius rei specialiter signa dederit, ut sequenti disp. dicemus.

Alio vero modo potest intelligi illud relatum, talia, ut non referat simpliciter personam interdictam, sed illam, de qua sermo præcesserat, scilicet quæ celebrando in Ecclesia interdictum violaverat. Ex quo sensu non sequitur, hanc penam priuationis sepultura esse intrinsecum effectum illius interdicti ab ingressu Ecclesie: sed esse nouam peñam impositam ob interdictum violationem. Et similiiter iuxta hunc sensum non sequitur, in illo textu esse sermonem catus de persona interdicta proper propria culpam, quia poenitentia, quæ in illis verbis postulatur, non tam est de culpa proper quam latu est interdictum, quam de culpa commissa in transgressione interdicti: nam sine poenitentia vel satisfactione pro illa, non est talis persona ab interdicto, vel priuationis sepultura Ecclesiastica; quam propter illam incurrit liberanda. Fitque hac expositio apparenter ex textu: nam prius statuit peñam irregularitatis in transgressorem talis interdicti, & immediata post subdit, *Talius quoque si hoc interdictum durante decedat, &c.* Vbi expendo & particulam, talia, quæ non solum personam, sed etiam qualitatē eius refert: ideoque indicare videtur personam affectam eō criminis, & de quo proxime fuerat facta metio. Et præterea expedit particulā, *Quod, quæ copulativa est: & ita videtur priori peñae adiungere posteriorem ob idem delictum.* Concludo igitur, illam irregularitatem incurri proper transgressionem personalis delicti, siue fit latum proper propria culpam, siue non: siue per generale, siue per speciale interdictum: nam quoad personalem prohibitionem hæc duo æquiparantur ex cap. Si sententia de Sent. excomm. in 6. Huc accedunt omnia iuria, ut probant suspensum ab officio fieri irregulariter ministrando in diuinis: nam omnes hoc intel-

Fr. Suarez tom. 5.

ligunt de suspensione vel propria vel communī causisunque censura.

Hoc ergo supposito, eodem fere modo exponenda est illa irregularitas, quo alia, quæ incurritur propter violationem interdicti localis. Nam in primis ex parte personali generalis est, ut patet ex illis verbis, Is cui: &c. propria tamen clericorum, ut constat ex peccato proper quod incurritur; quod est dicitur personam in agendo sicut prius, propter ut ibi dicitur, quod est proprium clericorum; quia clerici non habent aliquid diuinum & Ecclesiasticum ex officio. Vnde etiam colligitur, ipsos clericos non incurrire hanc censuram, nisi ministrando ex officio in aliquo diuino ministerio, ad quod sunt consecrati: ideoque neque exercendo quemcumque actum filius iuridictionis hanc irregularitatem incurrit: tum quia illud non est in gerere se diuinis sicut prius tum etiam, quia illud ministerium non est prohibitum ex vi interdicti personalis; ut patet ex dictis. Neque etiam illam incurrit, si solum seingerant ita ministrando, sicut laicus posset ministrare, ut v.g. priuatim seruendo sacerdoti facient sacramentum, vel aliquid simile.

Circa hoc vero dubitari potest, an incurrit hanc irregularitatem clericus personaliter interdictum publice cantans in choro cum aliis horas canonicas: nam illud potest etiam facere laicus. In contrarium vero est, quia hæc etiam celebratio diuinorum Officiorum quæ fit in horis canonicas, vel alias diuinis officiis decantandis, est prohibita per interdictum personale, & per se loquendo ex institutione pertinent ad officium clericorum, ergo qui hoc modo concurret ad diuinum Officium, se ingerit diuinis in suo agere officio sicut prius: ergo id satis est ad incurriendam irregularitatem. Nihilominus dicendum est, nisi id faciat cum aliqua solennitate vel modo, & qui Ecclesiasticum ordinem requirat, non incurrire irregularitatem. Omnes enim intelligent illam particulam, *In officio suo*, de officio clericali pertinente ad aliquem ordinem. Vnde est communis doctrina ad incurriendam irregularitatem tria requiri. Primum ut is qui ministrat ordinatus sit. Secundum, ut actus, quem exercet, requirat ordinem. Tertium ut talis actus sub interdicto comprehendatur. Pro qua plures refert autores. Couartiuas dicta p. 2. §. 2. num. 3. & in simili eam explicitius supra agentes de excommunicatione & de suspensione. Vnde multa alia, quæ ibi diximus, hic applicanda sunt: nam fere eodem modo in praesenti proceditur.

Atque hinc intelligitur, religiosos cantantes in choro tempore interdicti non fieri irregulares: nisi sacerdotale officium in choro exerceant, aut in altari officium proprium alicuius ordinis. Quo etiam sit, ut monachi, qui nullum ordinem habent, nunquam incurrit hanc irregularitatem proper quodcumque ministerium ab eis exhibitum in celebratione diuinorum officiorum, quod notauit Nauar. c. 27. n. 187. An vero ministrantes in ordinib. monibus hanc irregularitatem incurrit, quamvis Soto, loco supra citato absolue negat communis tamè sententia est in contrarium: quia ius absolute loquitur de officio clericali, & nullibi, restringit sermonem ad clericum ordinatum in sacris: ut patet ex cap. Is qui, &c. lxxv. Et ideo in rigore iuris hæc sententia probabilior est: quamvis in praxi secundum communem consuetudinem Ecclesie vix locum habeat ut supra dixi.

Rursum interrogari hic potest, an clericus violans hoc modo interdictū personale incurrit: alias peñas suspensionis, priuationis vocis actiū, & passus, quas diximus incurri per transgressionem & violationem interdicti localis: nam in dict. ca. Is cui, illæ non continentur. Nihilominus autores communiter videntur, illas intelligere indiferenter ut

Bbb 2 videre

Couarr.
Soto.
Nauarr.

videre licet in Couarruia dict. §. num. 1. & 2. Soto A
dict. conclus. 5. Nauarro c. 25. n. 9. & 94. quæ senten-
tia vera videatur propter rationem supra tacitam.
quod obligatio huius censura eadem est compara-
ta ad personam, quæ per illam ligatur sive ligetur in
ordine ad unum locum, sive ad omnia. Excipio ta-
men illas poenas excommunicationis, quæ in Cle-
ment. 2. & de Sent. excom. feruntur contra quos-
dam religiosos violantes interdictum: quia illæ so-
lum habent locum in interdicto generali loci, de
quo iura illa in specie loquuntur, & ad eius propriâ
& speciale rationem respiciunt, nimis ad vi-
candum communie scandalum, aut in illa censura
contemnatur, aut minus timeatur: & ideo non cœ-
seo excommunicationem illam esse extendendam
ad interdicta personalia, in quibus ratio illa locum
non habet.

29.

Tandem inquire potest, an incurvant hanc irre-
gularitatem clerici celebrantes coram aliis perso-
naliter interdictis, esto ipsi interdicti non sint, iam
enim supra vidimus etiam hoc modo grauiter pec-
care posse contra personale interdictum, & ideo
poenam etiam huius delicti explicare oportet. Di-
cendum ergo est, hunc non fieri irregulari, quia
talis irregularitas non est in iure expressa. Nam di-
ctum cap. Is cui loquitur de celebrante, cum ipse in-
terdictus sit: non vero de celebrante coram persona in-
terdicta, cum ipso interdictus non sit. Imo in capit.
Is cui, eod. tit. dicitur non fieri irregulari eum, qui
coram excommunicato celebrat: quia non est ex-
pressum in iure: ergo à fortiori idem diceundū est de
illo, qui celebrat coram interdicto. In cap. autem E-
piscoporum de Priuilegiis in 6. specialiter prohibetur,
ne aliquis interdictos ad diuinā officia admittat, &
Priuilegium in 6. contra eos, qui hoc violat, fertur specialis pena in-
terdicti ab ingressu Ecclesiae. Aduerit autem Na-
uarrus c. 25. n. 94. & c. 27. n. 157. illam legem & pe-
nam non esse generalem ad omnes personas, sed ta-
tum ad exemptas à iurisdictione ordinaria: nam hic
est communis sensus illius c. expoſitorum ibi & a-
liorum Doctorum, quos ipse citat: & est textui con-
sentaneus, ut patet ex illis verbis, Quantumcumque
exemptione, seu libertate S. du. Apostolica priuilegia com-
muniuit, & ex intentione & occasione illius legis nam
Episcoporum querela non erant de fibi subiectis,
quos ipse poterant coercere, sed de exemptis, in quos
non habebant potestatem: & ideo contra illos spe-
cialiter illa pena lata est, quæ nō est extrendenda, iu-
xa principia iuris: neque inuenio aliam penam i-
psorum esse latam propter hoc delictum.

SECTIO V.

Virum laici peccant moraliter violando interdictum,
& quam paenam incurvant.

I.
Quorundam
sententias
Caeteras.

Vobis hæc transgressio sit saltem venia-
le peccatum in laicis, omnes pro com-
perio supponunt, ut videbimus. Multi
autem negant esse mortale, nam Caetera-
nus verbo Interdicti violatio, dicit vio-
lationem interdicti esse propriam clericorum: imo
etiam ait, clericos ipsos non violare interdictum,
nisi exercendo aliquem actum ordinis, sed hoc po-
sterius plane falsum est, alias religiosi non ordinati,
& moniales non violarent interdictum publice ce-
lebrando, seu canendo diuinum officium: quod fal-
sum esse constat ex dictis. Illud vero prius admittit
Nauarrus cap. 27. num. 187. saltem quoad interdictum
locale, & cum quibusdam limitationibus infra de-
clarandis. Et idem fere teneat Soto dist. 22. q. 3. articul.
1. conclus. 6. Vnde in sententia horum autorum laici
sine dolo aut violentia, vel cooperatione cum cleri-
cis, audiendo sacrum, vel diuinā officia non peccant
saltem mortaliter.

Nauarr.
Soto.

Nihilominus dico primo, Laici ex suo genere A
grauiiter peccant violando personale interdictum, non lolum speciale, sed etiam generale. Ita tenent Panorm. & alii, cap. vltim. de Excessib. Soro supra dicit esse fere certum: idemque admittit Nauarr. Et probatur, quia interdictum personale est censura Ecclesiastica directe imposta ipsi personæ: ergo quod illa persona sit clericus vel laicus, non impedit quominus illa censura inducat totam obligacionem, quam Ecclesia per absolutam prohibitionem imponere potest, iuxta materia qualitatem seu capacitatem; sed hæc materia gravis est, cum ad communicationem rerum diuinarum spectet, ergo prohibicio directe imposta personæ sicur sit per interdictum personale, in tali materia obligat ex suo genere ad mortale. Et confirmatur à simili de excom-
municatione, quæ laicos etiam obligat sub mortali ad non audiendi diuina: quia includit & directe imponit hanc prohibitionem: ergo idem faciet interdictum personale: nam, si excommunicatio quoad alia sit grauior censura; tamen quoad hoc non excedit: imo interdictum in hoc superat, quod specialius & formalius est ad hunc effectum intitulatum. Espot est hoc amplius vrgere: nam excommunicatio non lolum excommunicatum ipsum: sed etiam alios obligat sub mortali, ne in diuinis cum excommunicato communicente propter materia gravioriter ergo multo magis obligabit hæc censura, qui directe illa ligatur, circa eandem materiam sub eadem graviatur.

E haec rationes conuincunt non solum de inter-
dicto personali speciali, sed etiam degenerali. Tum C
quia utrumque continet prohibitionem directe impositam ipsius personis singularibus iuxta cap. Si dicitur sententia de Sententia excommunic. in 6. cum etiam nunc quia quia prohibitio, quæ imponitur catenis fidelibus spacio, non communicandi in diuinis cum excommunicato, satis generalis est, & sine culpa ipsorum fidelium eis imposita: & nihilominus obligat sub mortali, quia est prohibitio iusta, & communio bono necessaria, & in graui materia, sed hæc omnia efficiunt locum habent in interdicto generali personali, ergo. Quare quoad hanc assertiōnem non inuenio probabilitatem in contraria sententia. Solum oportet recte explicare, per quas actiones violatur recipiendo, vel agendo aliquid per interdictum prohibitum, ut sua prædicatio est: & iuxta qualitatem actionis, vel receptionis erit grauitas culpi.

Dico secundo, Laici etiam peccant grauiter ex genere suo violando interdictum locale, non solum speciale, sed etiam generale. Ita tenent Innocentius, Hostiensis, & alii, quos refert Sylvestris Interdictum, 9. q. 7. & quamvis ipse limitat ad casum, quando hoc sit ex contemptu: talem limitationem non censeo admittendam, nisi per contemptum intelligar voluntatem audiendi diuinā non obstante interdicto ex certa scientia, seu absq; ignorancia probabile. Probatur autem primo, quia etiam per interdictum locale directe prohibentur laici, ne in loco interdicto diuinis interfici: ergo violando hoc præceptum ex genere suo peccat mortaliter. Consequenter probatur eisdem rationibus, quia materia est gravis, & præceptum Ecclesiasticum est absolute, & illi proportionatum. Et autores contraria sententia vim huius illationis vidisse & nō negasse videntur: & non ideo in antecedente contrarium fundamentum posuerunt, scilicet, prohibitionē interdicti lo- calis non dirigunt ad laicos, sed tantum ad clericos, ut illi locum custodiant. Probatur ergo antecedens ex iure: nam sæpe in illo dicitur aut certe supponitur non licere laicis interesse diuinis in loco interdicto: est igitur hoc illis prohibitum, quia cum non sit per se malum, non potest fieri illicitum nisi ex prohibi-
tione. Antecedens patet ex cap. Si sententia, de Sententia, ex

Excomm. vbi dicitur *Ciuitate interdicta lictum esse ciuibus, qui culpari interdicto non dederunt, ex ea ipsam intereste diuinis: ergo supponitur in ea ipsam non esse lictum.* Idem etiam colligitur ex cap. *Licet de privilegiis in 6. ibi, Cum conceditur singulari persona, vi modo permisso tempore interdicto celebrare valeat vel audire diuina.* Si ergo concedi necesse est, signum est, esse prohibitum. Idemque sumitur ex cap. *Vt privilegiis de Privilei cum similibus.* Et idem probant omnia iura, quae dicunt laicos non esse admittendos ad audienda diuina in loco interdicto, nisi privilegiati existant. Quod supra tractauimus agendo de Missa: nam iura ibi adducta de omnibus diuinis officiis loquuntur. Præterea, si clerici possunt, & debent laicos excludere; ergo ipsi tenentur non adesse; alioquin esset veluti bellum iustum ex utraque parte, si illi tenerentur alios expellere, hi vero non tenerentur exire.

Dices, teneri, si expellantur, non vero alias, sed contra: nam sequitur, si clerici sint negligentes in expellendo alios, non peccare etiam venialiter audiendo diuina: quia non sunt prohibiti. nec eis præcipitur ut sua voluntate non interfici, sed solum ut etiæ non resistant. Vnde etiam fit, vt si absque fraude & dolore tenerit ingrediantur, & interfici diuinis nihil peccent; quia nullo iure hoc prohibitum est eis. Respondeo Soro, venialiter peccare propterea quod interpretative faciunt contra clericorum intentionem, sed hoc profecto nulla culpa est, si alioquin non est per se prohibitum ipsi laicis interesse, sed solum ut parcent clericis eiicentibus: quia per hoc non præcipitur eis ut operentur secundum intentionem clericorum; aut, ne caute & per media non prava, effugiant eiæ rationem. Quin potius, licet mentiendo schabere Bullam, aut priuilegium decipiunt fæc-tores ut illos admittant ad diuina, non peccabunt mortaliter, vt Nauarrus, & ali volunt: quam mendacium illud, nec est contra præceptum eis specialiter impositum, neque est pernicioſum ipsi fæc-toribus, cum ipsi nihil peccente, neque aliquo iure, vel re attingunt momenti præsumuntur: nec etiam non contra diuinas fætem in re graui iuxta ipsorum sententiam, sentiunt enim laicorum interesse diuinis in loco interdicto non esse materiam grauem. Quod fidicatur, tale mendacium esse contra vigorem interdicti, & contrainventionem Ecclesiæ, qua maximè intendit grauare populum hac censura, eum expellendo à diuinis, quod frustra feret, si per huiusmodi fraudes possent laici vitare effectum interdicti sine culpam mortali. Respondeo, hanc rationem optimè probare hoc esse peccatum mortale, eandem tamè insufficienter ostendere, Ecclesiæ intentionem esse obligare laicos ne diuinis se ingenerant in loco interdicto: Nam, si prohibetur sub mortali ne per mendaciam se ingenerant: eadem ratione prohibetur ne sua voluntate, vel per quæcumque alia media se ingenerant sine priuilegio. Patet consequentia: quia non est facta specialis prohibitus se ingenerandi per mendacium; ergo quia hoc ipsum, scilicet, ingenerare se diuinis, per se prohibutum illis est, ideo per mendacium etiæ magis prohibutum & similiter mendacium illud non ideo est mortale, quia mendacium est, sed quia ordinatur ad rem grauiter prohibitam iuxta Ecclesiæ intentionem. Tandem ita hoc declaro, nā hoc prohibito non est tantum poena, quā nemo sustinere cogitur donec ab alio imponatur, sed est obligatio quadam ex cœfura proueniens, & consequenter virgens modo cœfuris accommodato, qui est, vt homo se abstinat etiam si ab aliis non cogatur: ergo si laici tenentur non adesse diuinis à clericis exclusi vel admoniti: ipsi etiam per se se tenentur non se ingenerare, etiam si non cœificantur, vel moneantur: quia ex vi huius censura redundat in eos hoc grauamen.

Dices, rationes conuincere, aliquam esse prohibitionem impositam laicis ex vi huius censuræ, quod

Fr. Suarez tom. 5.

A: alii autores absolute non negabant: alias nec peccatum veniale admitterent in huiusmodi transgressione per se loquendo, & exclusis extrinsecis circumstantiis. Dicent tamen esse hanc prohibitionem solum indirectam, & quasi per redundantiam quandom, & ideo non inducere granam obligationem. Sed hoc etiam non video, quam firmo fundamento dicatur: nam interdictum per se & immediate prohibet dicere & audire diuina in loco interdicto: cuius signum est quia quando conceditur ut dicit possint, semper adductur circumstantia necessaria, vt ab aliis non audiantur: ergo signum est hanc etiam esse directam & per se prohibitionem. Deinde, esto illud ita sit, non resert ad tollendam grauem obligationem si alii materia et illius capax: nam etiam excommunicatio maiori ratione dicitur non obligare alios, ne cum excommunicato communicent, nisi in recte, & per quandam redundantiam: hoc tamen non tollis, quin haec obligatio in illis grauis sit, quoad communicationem in diuinis, quia materia est graui. Et ratio est clara, quia tam ad virtutem obedientiarum: quam religionis, in qua est talis materia, satis est quod superior vere præcipiat: quod autem sit directe, vel indirecte seu ex primaria, vel secundaria intentione, non tollit absolute efficaciam & obligationem præcepti, quamvis indicet unum esse principius in tentum, quam aliud.

B: C: D: E:

Sed dici tandem potest, hanc prohibitionem, licet sit proprie imposita laicis non obligare eos ad mortale in hac materia; quia illi non sunt prohibiti audire diuina absolute, sed solum in tali loco, vt constat ex dicto, c. Si sententia. Violatio autem illius circumstantie solitus in tali vsu diuinorum officiorum videtur esse materia leuis. Sed haec ratio friuola est, alias idem probaret de receptione sacramentorum in loco interdicto; immo & de actua celebratione: quia haec etiam non est prohibita absolute clericis, sed solum in tali loco. Confiteor, quia si est prohibutum, hodie communicare, & laudare sacrum: illa ex vi materia est graui prohibitio, sicut est, de eius tali cibis in tali die: ergo idem est de circumstantia loci. Et ratio est supra tacta: quia prohibitus circumstantie redundant in totum actum, & grauam illud, quod Ecclesia intendit inferre, pendet ex illius circumstantia obseruatione.

Deinde id, quod in dicta responsione sumitur non est univerſaliter verum: nam si laicus assistat diuinis officiis canendo in illis more clericorum, sine dubio peccat mortaliter, vt etiam Nauarrus facetus cum Calderino tractatu de interdicto membro, & quamquam non agat actum prohibutum nisi in tali loco: nec vero peccat solum propter cooperationem cum aliis, sed quia ipsa materia graui est, & multum repugnans intentioni Ecclesiæ ponentis interdictum. Imo in rigore illa non est cooperatio, etiam si simultanea operatio: præterim si clerici essent plures, qui possent dicere officium etiam si laici cum eis non canant.

Concludo igitur hoc esse peccatum mortale ex genere: cuius argumentum sufficiens est, quod in tali materia potest esse mortale peccatum sine extrinseca circumstantia extrahente actum ad aliud genus virtutis, vel peccati, vt pater in exemplo proxime proposito. Idem autem censio de actu audiendi Missam in loco interdicto, quia etiam illa est graui actio, & aliquipliciter concursus ad ipsum sacrificium, quod suo modo offerunt, qui illi assistunt. In aliis vero diuinis officiis facile admitterem, posse hoc peccatum esse veniale ex levitate materiae: non quia illa graui non sint, sed quia sola assistentia personæ laice est minima quædam participatio illius actionis, & ideo si aliunde assistentia non esset ad magnam partem diuini officii, sceluso contemptu, posset à mortali excusari. Neque etiam dubito, quin facilior sit haec excusatio in his, qui culpam non dede-

Excluditur
teria o. a.
s. o.

F: Refutatur
v. o. o. a.

Nauarr.
Calderin.

Bbb 3 runt,

Disp. XXXV. De tertio effectu interdicti.

runt, quam in contumacibus; & quod aliqua materia sit grauis respectu horum, quae comparatione aliorum sit leuis. Sæpe etiam accidere potest, ut hæc culpa sit leuis ex quadam pia intentione, licet indiscreta; quod prudenter pensandum est secundum occurrentes circumstantias.

¹⁰ Ut autem nunc hæc culpa locum habeat necessarium est, ut interdictum denunciatum sit, ob Extrauag. Adeuanda. Alii qui etiam addunt oportere, ut ab Ecclesiæ matrice serueretur, si interdictum generale sit, argumento Clementinæ primæ, de Sententia excommunicationis. Sed non opinor esse hoc necessarium, nam sufficit censuram esse denunciatam iuxta prædictam Extrauagantem, vnuusquisque eam seruare teneatur in eo, quod ad ipsum spectat. Vnde, si in aliquo casu Ecclesiæ principalis interdictum non seruauerit, poterit id conferre ad euitandam excommunicationem latam in illa Clementina 1. de Sententia excommunicationis, quia illa solum fertur in religiosos, qui in sua Ecclesia non seruant interdictum, quando Ecclesiæ loci illud seruat: non vero conferre ad tollendam obligationem seruandæ censuræ sufficiet denunciare, quod refe sentit ibi Glossa vel b. Subiace: & idem sentit, licet suboscure, Couarrua in dicto §. 2. n. 3.

¹¹ Additur etiam in iure, ut hæc obligatio seruandi interdictum in aliis oriatur, necessarium esse, ut ab his, propter quos latum est, serueretur, ut sumitur ex capitulo. Petisti, de Privilegiis. Precio autem, propter quos interdictum dicitur esse politum, non intelliguntur illi, qui causam dederunt interdictio: nam eorum transgressio, & contumacia non debet esse occasio relaxandi interdictum, quod in eorum profectum redundaret: sed intelliguntur illi, in quorum gratiam positum est interdictum: nam si ipsi non seruant, non merentur, ut Ecclesia alios prohibeat a diuinis in gratiam eorum. Atq; ita non liberantur alii hoc onere ex facto aliorum, quod per se confideratum inordinatum fuerat, sed ex benigna interpretatione, & concessione Ecclesiæ, vt in eodem iure declaratur. Vnde, si interdictum, in viuis gratiam positum est, satis est quod ille non seruet: Si autem esset latum in gratiam multorum, oportebit ut saltem à maiori parte non seruet: Necesse est etiam, ut interdictum non obseruent persecutari, seu tal modo ut animum perseverandi significant: nam vna vel alia transgressio per occasionem non satis est, vt similiciter dicantur non seruare interdictum, & consequenter, nec vt ea de causa suspendatur vel tollatur: atque hunc in modum intelligunt textum illum Doctores communiter. Estip hæc exceptio ad omnes alias prohibitions huius interdicti localis applicanda, nam potius est quædam reuocatio, vel suspensio interdicti, illa occasione facta à iure, & ideo cessante omnes prohibitions non solum ad laicos, sed etiam ad clericos pertinentes. Quapropter idem dicendum erit in omnibus casibus, in quibus interdictum iure, vel ab homine suspenditur pro ratione suspensionis, vt supra tactum est, & in sequentibus latius dicetur.

¹² Quomodo autem ratione priuilegii, vel ob aliam occasionem posset laicus aliquando interesse diuinis, in superioribus sufficienter exactum est: omnis enim casus ad tres reducitur. Primus est quando quis habet priuilegium a Romano Pontifice concessum: folus enim ille id concedere potest, vt dixit Glossa in cap. Ad haec, de Appellat. in fine, vbi etiam Panormitan. num. 4. & alii idem sentiunt. Quod latius examinabimus infra agentes de Suspensione interdicti. Secundus casus est, quando laicus est familiaris alterius singularis personæ, quæ priuilegium habet, eamq; comitatur iuxta cap. Lict, de Privilegiis. Teritus est, quando clericus indiget aliquo ministerio laici, vt sacrum officium peragat modo sibi citato, vt in superioribus declaratum est.

Tertia conclusio.

¹³ Vltimo dicendum est, Ob meram transgressionem interdicti, quam laici committunt se ingredendo diuinis officiis nullam peccatum, vel censuram incurrere. Probatur, quia nulla in iure invenitur, Dixa autem, Ob meram transgressionem, &c. nam si laicus aliquo speciali modo concurreat ad celebrazione contra interdictum: vel speciali pertinacia interdictum violenter sunt aliqui casus in iure expressi, in quibus ob eam causam speciale censura incurrunt: Iuxta Clement. 2. de Sententia excommunicationis. Vbi excommunicantur ipso facto laici, qui cogunt quæciam celebrare diuinæ officia in loco interdicto, vel prohibitos publice vocant, ut diuinæ officiæ in loco interdicto celebratis interfici: vel prohibebit, nec interdicti, qui Missa interficiunt, exstant postquam à celebrantibus moniti sunt: & tandem excommunicantur etiam ipsi interdicti, qui post similem monitionem non exstant: quos omnes casus superlatæ exposuimus agentes de Excommunicatione. Vnde laicus nunquam fit irregularis immediate propter violationem interdicti, ut notauit Couarrua in c. Alma, part. 1. §. 1. n. 3. quia in iure non est expressum: & à fortiori pater ex supra dictis, quod clericetiam ipsi, si ad diuinam concurrent non modo proprio clericorum, sed communia laicorum, non sunt irregulares.

DISPUTATIO XXXV.

Deterior effectus interdicti, qui est, ecclesiastica sepulta, vel ingressus Ecclesiæ privatio.

ERITIVS effectus interdicti, quem in superioribus supponimus, est priuatio ecclesiastica sepulturæ, qui nunc superest declarandus: cum ex vero coniungimus alium, qui licet vniuersaliter non sit, interdum adiungi solet, & habet proportionem quandam cum priori: quia per vnum priuat vnuus, ne Ecclesiæ ingrediatur per alium vero priuat defunctus, ne in eam inferatur. Vtrumque ergo in hac disputatione expedimus.

SECTIO I.

Vtrum omne interdictum generale loci præteribi ecclesiastica sepultura.

Et effectus expressus est in iure: est autem singulis interdictis applicandus cum proportione illis accommodata, & moderationibus vel exceptionibus iure ipso declaratis: que in interdicto generali loci plures sunt: & ideo de illo prius in particulari dicemus, & consequenter de aliis.

Dico ergo primo, per interdictum generale loci prohibitum est, ne aliquis in illo loco ecclesiasticam sepulturam accipiat: nisi sint personæ, quæ à iure vel ab homine priuilegium, seu exceptionem super hoc habeant. Concluio est expressus in cap. Quod interdicit. & remissionem, & sumitur ex capitulo. Cum & plantare, §. Quod si, & capit. Vi priuagia de priuilegiis, & capit. Episcoporum, eodem titulo, in 6. & Clementina prima de sepultris. Ratiolum est, quia ita statutum est ob maiorem rigorem ecclesiastica discipline: & vt fideles magis grauati